

Aansluiting tussen het onderwijs en de arbeidsmarktpositie van jongeren op Curaçao

Drs. Shekinah Dare

Stichting Nederlands Antilliaanse Academie
Sectie: Onderwijssociologie

13 april 2015

Aansluiting tussen het onderwijs en de arbeidsmarktpositie van jongeren op Curaçao

Drs. S. Dare

Docent:

Drs. F. Quirindongo

Stichting Nederlands Antilliaanse Academie

Sectie: Onderwijssociologie

Curaçao, 13 april 2015

De standpunten in dit rapport zijn van de auteur en vertegenwoordigen niet per se die van de Stichting Nederlands Antilliaanse Academie.

Inhoudsopgave:

Voorwoord	pagina 7
Definities	pagina 8
Afkortingen	pagina 10
Inleiding	pagina 11
I. Het reguliere onderwijs op Curaçao	pagina 13
II. De huidige arbeidsmarktpositie van jongeren op Curaçao	
II.1 Inleiding	pagina 17
II.2 Werkzoekende jongeren op Curaçao	pagina 17
II.3 Werkende jongeren op Curaçao	pagina 20
II.4 Conclusie	pagina 24
III. Aansluiting tussen het onderwijs en de arbeidsmarktpositie van jongeren op Curaçao	
III.1 Inleiding	pagina 25
III.2 Het CBS Vacatureonderzoek op Curaçao	pagina 25
III.3 Factoren die de aansluitingsproblemen tussen het onderwijs en de arbeidsmarktpositie van jongeren op Curaçao kunnen verklaren	
III.3.1 Familiegestuurde en etnische bedrijven	pagina 26
III.3.2 Gebrek aan (stage)begeleiding	pagina 26
III.3.3 Tekort aan BPV-plaatsen	pagina 26
III.3.4 Continue (internationale) ontwikkelingen	pagina 27
III.3.5 Geen goede aansluiting VSBO-SBO	pagina 27
III.3.6 Gebrek aan benodigde competenties	pagina 28

III.3.7 Aanbodgericht onderwijs	pagina 28
III.3.8 Mentaliteit	pagina 28
III.3.9 Houding	pagina 29
III.3.10 Psychologische aspecten	pagina 30
III.4 Conclusie	pagina 30
IV. De toekomstige arbeidsmarktpositie van jongeren op Curaçao	
IV.1 Inleiding	pagina 31
IV.2 Het verbeteren van de arbeidsmarktpositie van jongeren op Curaçao	
IV.2.1 Integrale samenwerking	pagina 31
IV.2.2 Vertrouwen in elkaar	pagina 31
IV.2.3 De juiste voorlichting	pagina 32
IV.2.4 Zachte vaardigheden aanleren	pagina 32
IV.2.5 Continu onderzoek verrichten	pagina 33
IV.3 Conclusie	pagina 34
V. Conclusie	pagina 35
VI. Aanbevelingen	pagina 37
VII. Reflectie	pagina 38
Literatuurlijst	pagina 40
Bijlagen	
Bijlage 1: Interviews	pagina 43
Bijlage 2: Jeugdwerkloosheid in Curaçao, het Caribische gebied en de wereld	pagina 47

Bijlage 3:	Ratio van de jeugdwerkloosheid ten opzichte van de totale werkloosheid van Curaçao, het Caribische gebied en de Wereld	pagina 48
Bijlage 4:	Het aantal werkzoekende jongeren op Curaçao onderverdeeld naar land van herkomst in 2001 en in 2011	pagina 49
Bijlage 5:	Het aantal werkzoekende jongeren op Curaçao onderverdeeld naar geslacht in 2001 en in 2011	pagina 50
Bijlage 6:	Het aantal werkzoekende jongeren op Curaçao onderverdeeld naar de periode dat er gewerkt was in de afgelopen 12 maanden in 2001 en in 2011	pagina 51
Bijlage 7:	Het aantal werkzoekende jongeren op Curaçao onderverdeeld naar de werkloosheidsduur in 2001 en in 2011	pagina 52
Bijlage 8:	Het aantal werkzoekende jongeren op Curaçao onderverdeeld naar de methode van het zoeken naar werk in 2001 en in 2011	pagina 53
Bijlage 9:	Het aantal werkende jongeren onderverdeeld naar geslacht en type beroep op Curaçao in 2011	pagina 55
Bijlage 10:	Artikel 8 lid 1 en 2 van de Landsverordening Arbeidsregeling (2000)	pagina 56
Bijlage 11:	Het aantal werkende jonge mannen en vrouwen onderverdeeld naar arbeidsduur op Curaçao in 2011	pagina 57
Bijlage 12:	Ontwikkeling van het totaal aantal werkende jongeren als percentage van de totale bevolking in de leeftijdsgroep 15-24 jaar van Curaçao, het Caribische gebied en de Wereld voor de periode 2004-2009, 2011 en 2013	pagina 58

Bijlage 13:	Classificatie van de status van werkgelegenheid op Curaçao in zelfstandige baan (kwetsbare werkgelegenheid) en loondienst (fatsoenlijke werkgelegenheid)	pagina 59
Bijlage 14:	Vacatures naar opleidingsniveau	pagina 60

Voorwoord

“Wees de verandering die je in de wereld wilt zien.”

-Mahatma Gandhi

Het schrijven van dit voorwoord heeft twee betekenissen voor mij. Aan de ene kant is dit rapport geschreven in het kader van de sectie onderwijssociologie van de cursus Pedagogisch Getuigschrift (PG) van de Stichting Nederlands Antilliaanse Academie. Aan de andere kant is dit rapport het resultaat van een interessant onderzoek over de aansluitingsproblemen tussen het onderwijs en de arbeidsmarktpositie van jongeren op Curaçao.

Als macro-econoom werkzaam bij de Centrale Bank van Curaçao en Sint Maarten (CBCS), bestudeer je verscheidene indicatoren, om een idee te krijgen over de economie van Curaçao. De samenleving vormt daarbij de spil van de economie, aangezien elk individu op één of andere manier een rol in het economische systeem vervult en zij gezamenlijk ervoor zorgen dat het (niet) goed gaat. Daarom is het van belang dat een economie werkgelegenheid kan creëren voor haar bevolking. Echter, in de afgelopen jaren was er sprake van een toename in de werkloosheid op Curaçao, in het bijzonder de jeugdwerkloosheid.

Dit is niet alleen op te maken uit de gegevens van het CBS Arbeidskrachtenonderzoek van 2013, maar je hoort ook continu mensen klagen over de slechte economische situatie van Curaçao en het feit dat starters geen adequate baan kunnen vinden. Gebaseerd op de verrichte literatuurstudie en interviews met een aantal kernpersonen in het onderwijs en de arbeidsmarkt, heb ik getracht te komen met een aantal oplossingen voor de huidige slechte arbeidsmarktpositie van jongeren op Curaçao. De voornaamste bevindingen van mijn onderzoek komen tot uitdrukking in dit rapport.

Mijn dank gaat ten eerste uit naar mijn docent van onderwijssociologie, Drs. F. Quirindongo, voor zijn interesse en commentaar. Voorts ben ik het Ministerie van Sociale Ontwikkeling, Arbeid & Welzijn (SOAW), het Ministerie van Economische Ontwikkeling (MEO), het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), het Kenniscentrum Beroepsonderwijs Bedrijfsleven Curaçao (KBB) en alle overige respondenten dankbaar voor hun medewerking en verschaft informatie.

Curaçao, 13 april 2015

Definities

Beroepsbevolking in de leeftijdsgroep 15-24 jaar: de werkende jongeren en de werkzoekende jongeren tezamen, ook wel de economisch actieve bevolking in de leeftijdsgroep van 15 tot en met 24 jaar genoemd.

Bevolking in de leeftijdsgroep 15-24 jaar: de bevolking in de leeftijdsgroep van 15 tot en met 24 jaar, exclusief de bewoners binnen instituten.

Het Caribische gebied: Antigua & Barbuda, Bahamas, Barbados, Belize, Guyana, Suriname, Dominica, Grenada, Jamaica, St. Kitts & Nevis, St. Lucia, St. Vincent & the Grenadines en Trinidad & Tobago (volgens World Bank).

Fatsoenlijke werkgelegenheid (*decent employment*): Jongeren in loondienst (*paid employment jobs*) met formele werkafspraken, waardoor zij minder kwetsbaar zijn voor economische cycli.

Jeugdwerkloosheid: het werkloosheidspercentage van de personen in de leeftijdsgroep van 15 tot en met 24 jaar.

Jongeren: alle personen in de leeftijdsgroep van 15 tot en met 24 jaar.

Kwalificatie-eisen: de eisen die vanuit een organisatie aan de werknemer worden gesteld.

Kwalificatiepotentieel: het geheel van kennis, vaardigheden en houdingen die iemand in staat stellen tot het verrichten van arbeidsprestaties: het arbeidsvermogen van een individu.

Kwetsbare werkgelegenheid (*vulnerable employment*): Jongeren die op één of andere manier zelfstandige banen (*self employment jobs*) uitoefenen zonder formele werkafspraken, waardoor zij meer kwetsbaar zijn voor economische cycli.

Participatiegraad in de leeftijdsgroep 15-24 jaar: de verhouding van de beroepsbevolking in de leeftijdsgroep van 15 tot en met 24 jaar tot de totale bevolking in de leeftijdsgroep van 15 tot en met 24 jaar en vormt een graadmeter voor de participatie aan het economisch verkeer.

Werkende jongeren: alle personen van 15 tot en met 24 jaar met een baan of een eigen bedrijf of alle personen van 15 tot en met 24 jaar die in de week voorafgaand aan het Census onderzoek 4 uur of meer hebben gewerkt tegen betaling.

Werkzoekende jongeren: alle personen van 15 tot en met 24 jaar die tijdens het Census onderzoek zonder werk zijn, op zoek zijn naar werk óf een eigen bedrijf willen beginnen, de maand voorafgaand aan het onderzoek actief naar werk hebben gezocht en binnen 2 weken kunnen beginnen te werken óf een eigen bedrijf kunnen starten.

Zachte vaardigheden (*soft skills*): Persoonlijke eigenschappen die iemand in staat stellen om een effectief en harmonieuze interactie met andere mensen te kunnen hebben.

Afkortingen

AGO:	Arbeidsgericht Onderwijs
BPV:	Beroepspraktijkvorming
CBCS:	Centrale Bank van Curaçao en Sint Maarten
CBS:	Centraal Bureau voor de Statistiek
FO:	Funderend Onderwijs
HAVO:	Hoger Algemeen Voortgezet Onderwijs
HBO:	Hoger Beroepsgericht Onderwijs
ILO:	International Labor Organization
KBB:	Kenniscentrum Beroepsonderwijs Bedrijfsleven Curaçao
MEO:	Ministerie van Economische Ontwikkeling
PBL:	Praktisch Beroepsgerichte Leerweg
PKL:	Praktisch Kadergerichte Leerweg
SBO:	Secundair Beroepsonderwijs
SOAW:	Sociale Ontwikkeling, Arbeid & Welzijn
SVP:	Sociale Vormingsplicht
TKL:	Theoretisch Kadergerichte Leerweg
VSBO:	Vorbereidend Secundair Beroepsonderwijs
VWO:	Vorbereidend Wetenschappelijk Onderwijs
WO:	Wetenschappelijk Onderwijs

Inleiding

Dit rapport is geschreven als onderdeel van de sectie onderwijssociologie van de cursus Pedagogisch Getuigschrift (PG) van de Stichting Nederlands Antilliaanse Academie. In dit kader heb ik gekozen voor het onderzoeksthema: **de aansluiting tussen het onderwijs en de arbeidsmarktpositie van jongeren op Curaçao**.

Wereldwijd heerst er een jeugdwerkloosheids crisis waarvan het einde nog lang niet in zicht is. In vergelijking tot volwassenen zijn jongeren meer kwetsbaar voor economische schokken gezien hun gebrek aan ervaring (ILO, 2014). De twee voornaamste redenen voor het groot aantal werkzoekende jongeren is dat zij niet goed voorbereid worden om te kunnen functioneren op de arbeidsmarkt en te weinig hulp en begeleiding ontvangen om aan een baan te kunnen komen (World Bank, 2007). De jeugdwerkloosheid ligt al jarenlang hoog, wat deels verklaard kan worden door de aansluitingsproblemen tussen het kwalificatiepotentieel van jongeren die zij via het onderwijs hebben opgedaan en de kwalificatie-eisen op de arbeidsmarkt (World Bank, 2007). Daarom staat in dit rapport de volgende hoofdvraag centraal:

Hoofdvraag: Welke factoren kunnen bijdragen aan het oplossen van de aansluitingsproblemen tussen het onderwijs en de arbeidsmarktpositie van jongeren op Curaçao?

Om deze hoofdvraag te kunnen beantwoorden, zijn de volgende drie deelvragen opgesteld:

Deelvraag 1: Wat is de huidige situatie van de werkzoekende en werkende jongeren op Curaçao?

Deelvraag 2: Welke factoren verklaren de aansluitingsproblemen tussen het onderwijs en de arbeidsmarktpositie van jongeren op Curaçao?

Deelvraag 3: Hoe kan de arbeidsmarktpositie van jongeren op Curaçao verbeterd worden?

Het voornaamste doel van dit onderzoek is het genereren van kwantitatieve en kwalitatieve informatie over de aansluitingsproblemen tussen het onderwijs en de arbeidsmarktpositie van jongeren op Curaçao, om de aansluiting te kunnen verbeteren en daarmee de jeugdwerkloosheid te kunnen verminderen. Gezien het feit dat het merendeel van de werkzoekende jongeren op Curaçao een laag opleidingsniveau (VSBO/SBO) genieten, zal dit rapport focussen op deze groep. Om de hoofdvraag én de deelvragen te kunnen beantwoorden, is een combinatie van literatuurstudie en interviews gebruikt. De literatuurstudie is verricht om een theoretisch kader te creëren met betrekking tot de probleemstelling (zie **Literatuurlijst** voor alle geraadpleegde documenten). Gebaseerd op dit theoretische kader, zijn interviews gehouden met de volgende organisaties: het Ministerie van Sociale Ontwikkeling, Arbeid & Welzijn (SOAW), het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) en het Kenniscentrum Beroepsonderwijs Bedrijfsleven Curaçao (KBB). Ook is een telefoongesprek gevoerd met het Ministerie van Economische Ontwikkeling (MEO) omtrent de status van de Bedrijfsenquête van 2014. Tevens zijn gesprekken gevoerd met een SVP medewerker, twee willekeurige SBO docenten, vijftien willekeurige middelbare scholieren, de voormalige Inspecteur-generaal van de Onderwijsinspectie van de Nederlandse Antillen en de voormalige Minister van Arbeid (zie **Bijlage 1**). Het resultaat van zowel de literatuurstudie als de gehouden interviews komen tot uitdrukking in dit rapport.

Dit rapport is opgedeeld in de volgende hoofdstukken. Hoofdstuk 1 gaat in op het reguliere onderwijs op Curaçao. Daarna wordt in hoofdstuk 2 aandacht besteed aan de huidige situatie van de werkzoekende en werkende jongeren op Curaçao. Vervolgens komen in hoofdstuk 3 de factoren naar voren die de aansluitingsproblemen tussen het onderwijs en de arbeidsmarktpositie van jongeren op Curaçao kunnen verklaren. In hoofdstuk 4 worden de factoren gepresenteerd die de arbeidsmarktpositie van jongeren op Curaçao kunnen verbeteren. Hoofdstuk 5 wordt afgesloten met een conclusie, waarin zowel de hoofdvraag als de deelvragen worden beantwoord. Als laatste komen in hoofdstuk 6 en 7 respectievelijk de aanbevelingen en de reflectie aan bod.

I. Het reguliere onderwijs op Curaçao

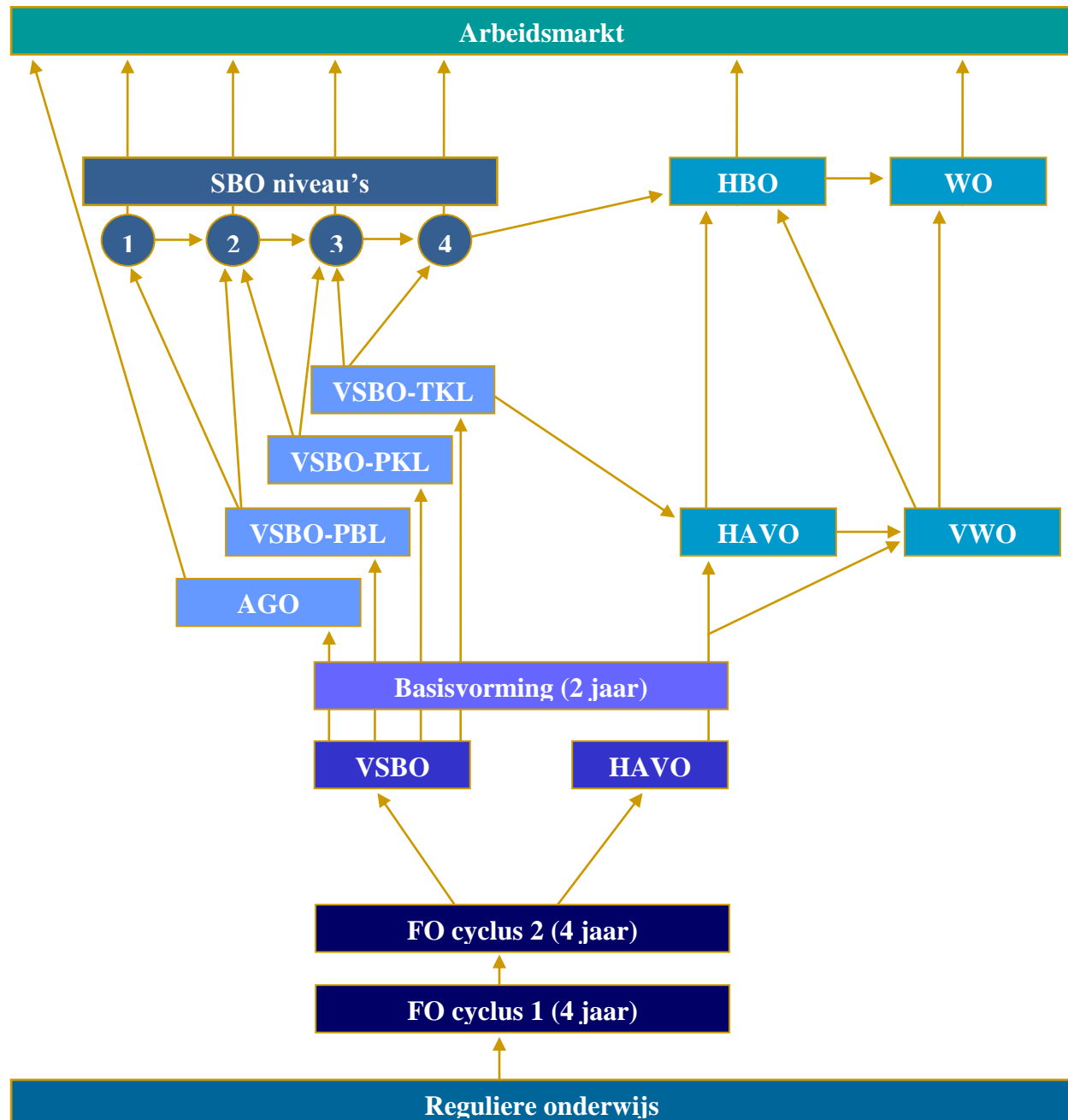
Volgens de Leerplichtlandsverordening artikel 3 lid 2a en b is iedereen vanaf hun vierde jaar tot en met hun achttiende jaar leerplichtig, tenzij er een startkwalificatie is behaald (zie **het kader hieronder**). Dit betekent dat jongeren pas na hun 18^e jaar werkzoekend zouden kunnen worden. Echter, volgens de definitie van de ILO en het CBS behoren personen in de leeftijdsgroep van 15 tot en met 24 jaar tot de leeftijdscategorie jongeren. Als we de term jeugdwerkloosheid gebruiken, kan het dus voorkomen dat een deel van de werkzoekende jongeren bestaat uit voortijdige schoolverlaters, ofwel leerlingen die volgens de wet op school behoren te zijn, maar waarvan dat niet het geval is, zoals aangegeven voor Curaçao in hoofdstuk 2.

Artikel 3

1. De in artikel 2, eerste lid, bedoelde verplichtingen gelden met ingang van het eerste schooljaar dat aanvangt op of na de datum waarop de jongere vier jaar oud is geworden.
2. De in artikel 2, eerste lid, bedoelde verplichtingen gelden tot en met het eind van het schooljaar:
 - a. waarin de jongere achttien jaren oud is geworden, of
 - b. waarin de jongere een diploma heeft behaald in het beroepsvoorbereidend onderwijs (b.v.o.) variant B of D, een diploma voorbereidend secundair beroeps-onderwijs (v.s.b.o.) theoretisch kadergerichte leerweg of praktisch kadergerichte leerweg, middelbaar algemeen voortgezet onderwijs (m.a.v.o.), hoger algemeen voortgezet onderwijs (h.a.v.o.) voorbereidend wetenschappelijk onderwijs (v.w.o.) dan wel een diploma van een door de minister aangewezen gelijkwaardige, erkende opleiding.

Figuur 1 laat de aansluiting tussen het reguliere onderwijs en de arbeidsmarkt op Curaçao zien. Het Funderend Onderwijs (FO) bestaat uit een samenvoeging van het kleuter- en basisonderwijs en is gelijk voor alle leerlingen van 4 tot 12 jaar. Na het FO stromen alle leerlingen door naar het voortgezet onderwijs, waar wel onderscheid wordt gemaakt tussen de niveaus van de leerlingen. Afhankelijk van de cijfers van de leerling, gaat hij/zij naar het Voorbereidend Secundair Beroepsonderwijs (VSBO) of het Hoger Algemeen Voortgezet Onderwijs (HAVO). Leerlingen die beneden het VSBO niveau presteren, gaan naar het Arbeidsgericht onderwijs (AGO). Het AGO focust op leerlingen met gedrag- en leerstoornissen die geen VSBO diploma kunnen behalen (Ecorys, 2009, gesprek met KBB en TeleCuraçao Multimedia, 2014). Voor zowel het VSBO als het HAVO is er een tweejarige periode van basisvorming. Leerlingen die boven het HAVO niveau presteren, kunnen nadien doorstromen naar het Voorbereidend Wetenschappelijk Onderwijs (VWO). De totale duur van het VSBO, het HAVO en het VWO is respectievelijk vier, vijf en zes jaar, inclusief de basisvorming. In het geval van het HAVO of het VWO wordt de basisvorming gevolgd door een profiel voorbereidend jaar (Nuffic, 2013). Na het succesvol

Figuur 1: Aansluiting tussen het reguliere onderwijs en de arbeidsmarkt op Curaçao

Bron: Gemaakt door de auteur op basis van Ecorys (2009) en het gesprek met KBB.

Het VSBO besteedt veel aandacht aan de persoonlijke en maatschappelijke ontwikkeling van de leerlingen tijdens de tweejarige basisvorming (gesprek met KBB). Vervolgens worden leerlingen opgedeeld in één van de drie leerwegen: Theoretisch Kadergerichte Leerweg (TKL, het hoogste niveau), Praktisch Kadergerichte Leerweg (PKL, het middenniveau) en Praktisch Basisgerichte Leerweg (PBL, het laagste niveau). Leerlingen kunnen dan kiezen uit de sectoren: Techniek, Zorg & Welzijn of Economie (zie **Tabel 1**).

Tabel 1: Sectorprogramma per gekozen sector in het VSBO

Sector	Sectorprogramma
Techniek	Metaal Bouw Motorvoertuigentechniek Ecotechniek Instalectro Techniek algemeen
Zorg & Welzijn	Algemene mensverzorging Uiterlijke verzorging Zorg & Welzijn algemeen
Economie	Hospitality Administratie & Commercie

Bron: Ministerie van Onderwijs & Cultuur (2009)

Het VSBO is geen eindonderwijs, maar de voorbereiding op het Secundair Beroepsonderwijs (SBO). De wet verplicht leerlingen om minstens één jaar het SBO te volgen (gesprek met KBB), zodat de startkwalificatie kan worden behaald (Ecorys, 2009). In het SBO leren leerlingen voor een beroep dat afhangt van hun kwalificatieniveau (zie **Tabel 2**). Het SBO heeft twee leerwegen, namelijk Werkend Leren (WL) en Lerend Werken (LW). Bij het WL moeten leerlingen meer uren doorbrengen in de Beroepspraktijkvorming (BPV) dan bij het LW. BPV kan op de stageplek plaatsvinden, maar ook op de SBO school.

Na het succesvol afronden van het SBO kunnen leerlingen doorstromen naar de arbeidsmarkt of het HBO niveau.

Tabel 2: SBO niveau met beroep en tijdsduur

SBO niveau	Beroep	Tijdsduur
Niveau 4	Middenkaderfunctionaris/specialist	4 jaar
Niveau 3	Zelfstandig beroepsbeoefenaar	3-4 jaar
Niveau 2	Medewerker beroepsbeoefenaar	2 jaar
Niveau 1	Assistent	1 jaar

Bron: Fundashon pa Inovashon di Enseñansa na Kòrsou (FIDE, 2014)

De Sociale Vormingsplicht (SVP) is in februari 2006 in werking getreden om voortijdige schoolverlaters in de leeftijdsgroep van 16 tot 25 jaar zonder startkwalificatie, zonder school en zonder baan een tweede kans aan te bieden. De SVP begeleidt en traint deze kwetsbare jongeren om hun opleiding alsnog te kunnen afronden of om door te kunnen stromen naar het reguliere onderwijs. Voorts krijgen deze jongeren begeleiding voor hun problemen, o.a. drugsgebruik en tienerzwangerschappen (Ecorys, 2009, gesprek met SVP medewerker en Qracao Edukashon, 2014).

Daarnaast probeert het Centrum van Arbeid van het Ministerie van SOAW een betere aansluiting te bereiken tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt op Curaçao. De werkzoekende jongeren die zich aanmelden bij de Vacaturebank van het Centrum van Arbeid worden aan de hand van hun kwalificatiepotentieel, ervaringen en opleidingsniveau geholpen aan een baan te komen. Continu volgen leerlingen leerwerktrajecten of trainingen om zich aan te kunnen sluiten op de arbeidsmarkt. Echter, de Vacaturebank heeft geen zicht op het totaal aantal werkzoekende jongeren op Curaçao, aangezien jongeren zich vrijwillig kunnen registreren bij het Centrum van Arbeid. Het merendeel van de werkzoekende jongeren die zich aanmelden zijn laagopgeleiden met of zonder een VSBO/SBO diploma. Hoogopgeleiden (HBO/WO) blijken minder geneigd te zijn zich aan te melden bij de Vacaturebank, omdat zij zelf via hun netwerk aan een baan willen komen (gesprek met het Ministerie van SOAW).

II. De huidige arbeidsmarktpositie van jongeren op Curaçao

II.1 Inleiding

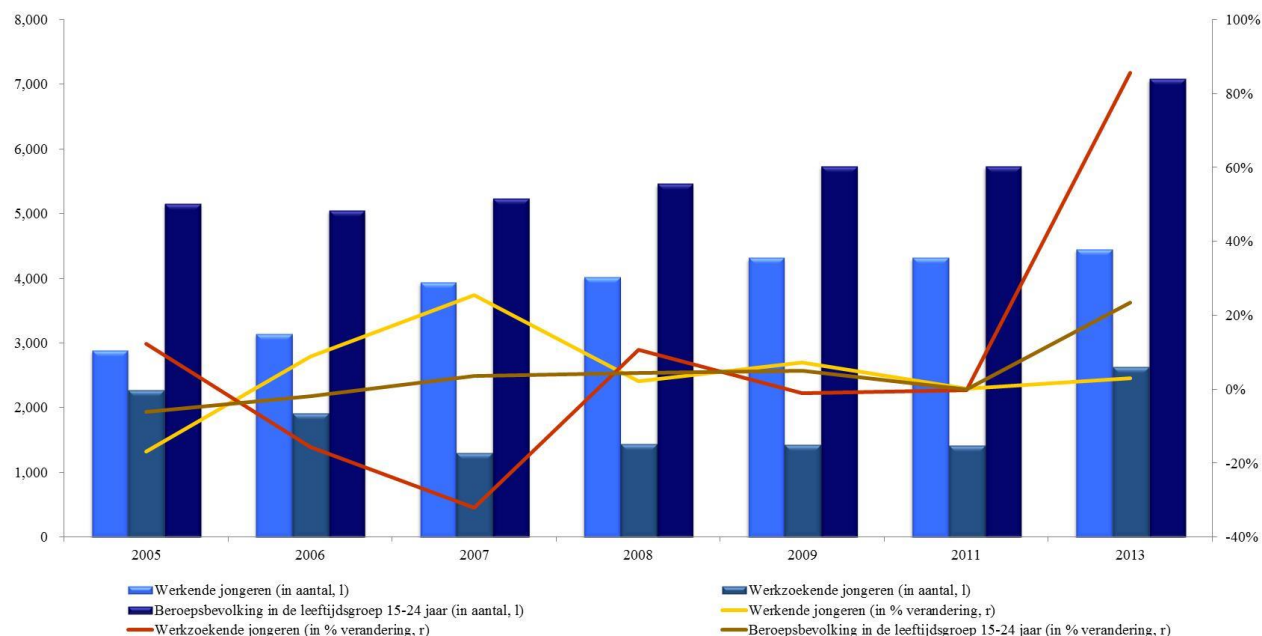
Wereldwijd hebben jongeren, vooral jonge vrouwen, een grotere kans dan volwassenen om werkloos te worden of om terecht te komen in kwetsbare werkgelegenheid (World Bank, 2007 en ILO, 2009). In dit hoofdstuk wordt aandacht besteed aan de huidige arbeidsmarktpositie van jongeren op Curaçao. Paragraaf 1 van dit hoofdstuk brengt de huidige situatie van de werkzoekende jongeren in kaart, waarbij de voornaamste kenmerken van deze groep worden aangegeven. Paragraaf 2 gaat daarna in op de huidige situatie van de werkende jongeren, waarin wordt onderzocht of deze groep zich in kwetsbare werkgelegenheid bevindt. Dit hoofdstuk beantwoordt daarbij de eerste deelvraag van dit rapport: **Wat is de huidige situatie van de werkzoekende en werkende jongeren op Curaçao?**

II.2 Werkzoekende jongeren op Curaçao

Figuur 2 geeft het aantal werkende jongeren, het aantal werkzoekende jongeren, de beroepsbevolking in de leeftijdsgroep 15-24 jaar en de procentuele verandering daarvan op Curaçao weer voor de periode 2005-2013.

Uit dit figuur is te zien dat de beroepsbevolking in de leeftijdsgroep 15-24 jaar voor het eerst sterk is toegenomen van 5.736 in 2011 naar 7.082 in 2013. Dit veroorzaakte een toename van het aantal werkende jongeren met 131 (slechts 10% van de toename in de beroepsbevolking) en een toename van het aantal werkzoekende jongeren met maar liefst 1.215 (90% van de toename in de beroepsbevolking). Volgens het CBS had dit grotendeels te maken met voortijdige schoolverlaters (CBS, 2013). De voortijdige schooluitval heeft echter vooruitgang geboekt over de afgelopen jaren. Gebaseerd op de CBS Census (2001 en 2011) is de voortijdige schooluitval van 45.2% in 2001 gedaald naar 34.9% in 2011. Dit kan deels te maken hebben met de introductie van de Sociale Vormingsplicht (SVP) in 2006. Echter, een KBB onderzoek (2014) heeft uitgewezen dat een betere aansluiting noodzakelijk wordt geacht tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt voor de SVP-doelgroep.

Figuur 2: Het aantal werkende jongeren, het aantal werkzoekende jongeren, de beroepsbevolking in de leeftijdsgroep van 15 tot en met 24 jaar en de procentuele verandering van voorgaande gegevens op Curaçao voor de periode 2005-2013

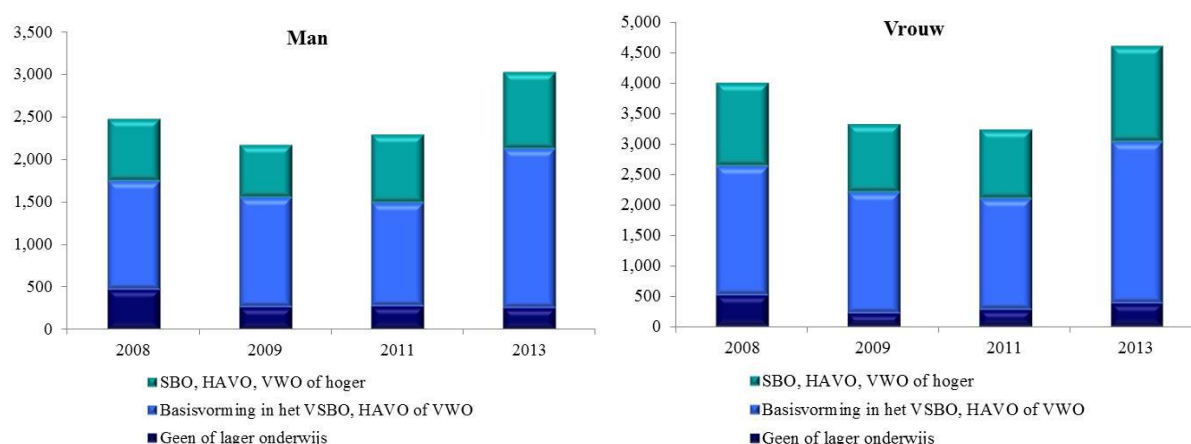
Bron: CBS Arbeidskrachtenonderzoek 2005-2009, 2011 en 2013

Een World Bank onderzoek (2007) heeft uitgewezen dat de jeugdwerkloosheid bijzonder hoog is in het Caribische gebied. In **Bijlage 2** is de jeugdwerkloosheid van Curaçao, het Caribische gebied en de wereld opgenomen. Hieruit kan geconcludeerd worden dat de jeugdwerkloosheid op Curaçao relatief hoog is in 2013 in vergelijking tot zowel het Caribische gebied als de wereld, terwijl in 2011 de jeugdwerkloosheid ongeveer gelijk was aan die van het Caribische gebied. De relatief hoge jeugdwerkloosheid op Curaçao wordt bevestigd door gebruik te maken van de ratio van de jeugdwerkloosheid ten opzichte van de totale werkloosheid, welke internationaal wordt beschouwd als een manier om de gradatie van de jeugdwerkloosheid in een land te meten (zie **Bijlage 3**). Volgens de ILO standaard is een ratio van 2.0 acceptabel (Lake, 2009). De ratio op Curaçao is echter toegenomen van 2.5 in 2011 naar 2.9 in 2013, wat betekent dat de jeugdwerkloosheid op Curaçao in de afgelopen twee jaar ernstiger is geworden.

Volgens de laatste CBS Census (2011) bestond het merendeel van de werkzoekende jongeren op Curaçao uit lokale arbeidskrachten van het vrouwelijke geslacht die liever persoonlijk op zoek gaan naar werk door bedrijven te bezoeken. Daarnaast hadden zij, tijdens het onderzoek, in de afgelopen 12 maanden helemaal niet gewerkt. In principe zou dit kunnen betekenen dat de meeste werkzoekende jongeren langdurig werkloos waren. Echter, de gemiddelde jeugdwerkloosheid was van korte duur (1-3 maanden). Dit zou verklaard kunnen worden doordat een aantal jongeren in de informele sfeer werken (zie **Bijlagen 4 tot en met 8**).

Figuur 3 illustreert het aantal werkzoekende jongeren onderverdeeld naar geslacht en opleidingsniveau op Curaçao in 2008-2009, 2011 en 2013. Dit figuur geeft aan dat ongeacht het geslacht van de werkzoekende jongeren, het merendeel een laag opleidingsniveau geniet. Dit komt overeen met de gegevens van de Vacaturebank van het Centrum van Arbeid van het Ministerie van SOAW op Curaçao. De meeste geregistreerde werkzoekende jongeren zijn laagopgeleiden, in het bijzonder van het VSBO, gevolgd door het SBO.

Figuur 3: Het aantal werkzoekende jongeren per geslacht en opleidingsniveau van Curaçao in 2008-2009, 2011 en 2013

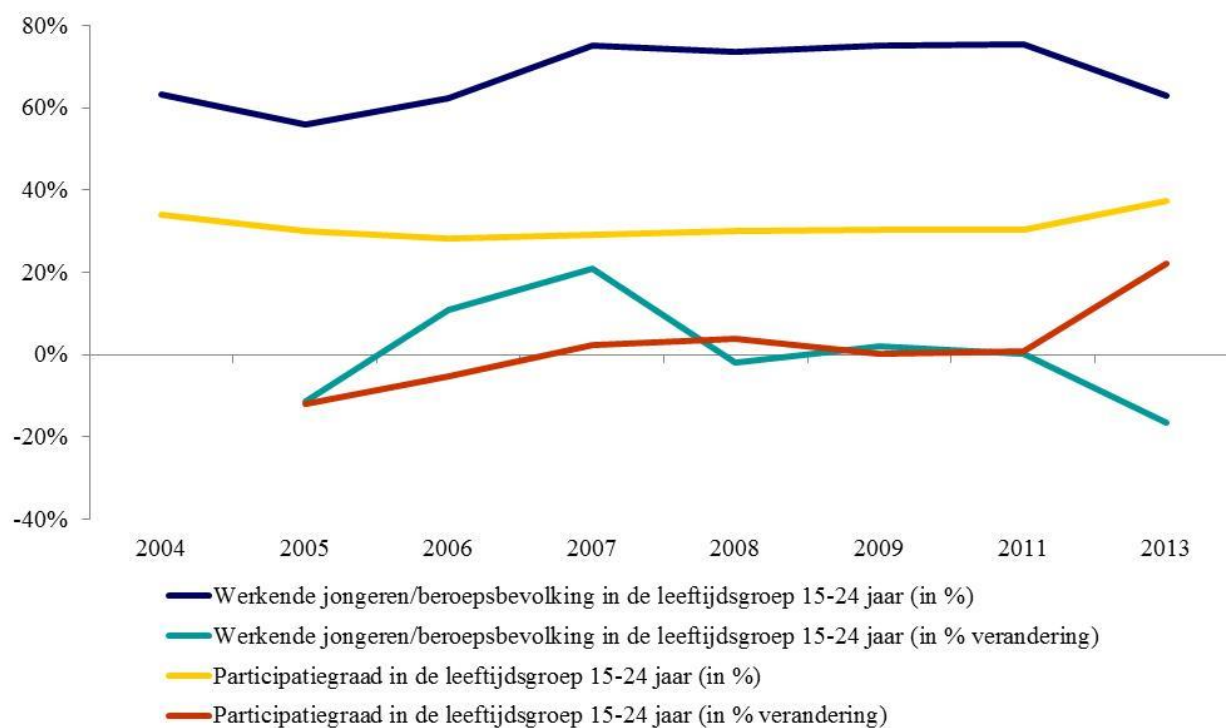

Bron: CBS Arbeidskrachtenonderzoek 2008-2009, 2011 en 2013

II.3 Werkende jongeren op Curaçao

Figuur 4 laat zien het aantal werkende jongeren als percentage van de beroepsbevolking in de leeftijdsgroep 15-24 jaar, de participatiegraad in de leeftijdsgroep 15-24 jaar en de procentuele verandering daarvan van Curaçao voor de periode 2004-2013. Het aantal werkende jongeren als percentage van de beroepsbevolking is voor het eerst fors gedaald in 2013 (-16.5%) in vergelijking tot de daling in 2005 (-11.4%), terwijl de participatiegraad sterk is gegroeid (22.1%) ten opzichte van de daling in 2005 (-11.9%). Dit betekent dat de groei van de beroepsbevolking in de leeftijdsgroep 15-24 jaar niet was vertaald in een groei van het aantal werkende jongeren. De meeste jongeren oefenen dienstverlenende beroepen uit. Jonge mannen werken grotendeels in ambachtelijke en verwante beroepen, gevolgd door dienstverlenende en basisberoepen. Aan de andere kant werken jonge vrouwen voornamelijk in dienstverlenende beroepen, gevolgd door administratieve beroepen (zie **Bijlage 9**).

Figuur 4: Het aantal werkende jongeren als percentage van de beroepsbevolking in de leeftijdsgroep 15-24 jaar, de participatiegraad in de leeftijdsgroep 15-24 jaar en de procentuele verandering van voorgaande gegevens van Curaçao voor de periode 2004-2013

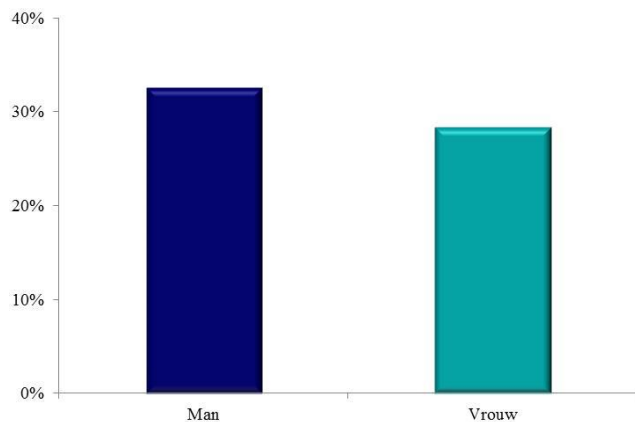
Bron: CBS Arbeidskrachtenonderzoek 2004-2009, 2011 en 2013

Volgens artikel 8 lid 1 en 2 van de Landsverordening Arbeidsregeling (2000), behoren werknemers ten hoogste 40 uur te werken of ten hoogste 45 uur in geval van schemawerk, tenzij er sprake is van overwerk (zie **Bijlage 10**). Echter, de arbeidsduur van werkende jongeren verschilt per geslacht (zie **Bijlage 11**). Jonge mannen werken meer onder normale werktijden (42% heeft een werkweek van 40 uur) dan jonge vrouwen (34%). Daarentegen werkt een groter deel van de jonge vrouwen minder dan 40 uur per week (33%) vergeleken met jonge mannen (27%).

De ILO (2009) geeft aan dat een aantal indicatoren gebruikt kunnen worden om de gradatie van fatsoenlijke werkgelegenheid te kunnen meten. Fatsoenlijke werkgelegenheid heeft betrekking op jongeren in loondienst (*paid employment jobs*) met formele werkafspraken, waardoor zij minder kwetsbaar zijn voor economische cycli.

De eerste indicator betreft de werkgelegenheid - bevolking ratio. Deze ratio berekent het aantal werkenden in een bepaalde leeftijdsgroep als percentage van de totale bevolking in die leeftijdsgroep en geeft dus aan wat de mogelijkheid is voor een bepaalde economie om zijn bevolking te voorzien van werkgelegenheid. **Figuur 5** illustreert de ratio van het aantal werkende jongeren als percentage van de totale bevolking in de leeftijdsgroep 15-24 jaar per geslacht op Curaçao in 2011. Uit dit figuur is te zien dat de ratio van de werkende jonge mannen (33%) hoger ligt dan die van de jonge vrouwen (28%). Aan de ene kant zou dit een indicatie kunnen zijn dat de Curaçaose economie meer werkgelegenheid creëert voor jonge mannen dan voor jonge vrouwen. Aan de andere kant kan het zijn dat jonge vrouwen langer op school blijven, waardoor zij op een later tijdstip toetreden tot de arbeidsmarkt dan jonge mannen.

Figuur 5: Ratio van het totaal aantal werkende jongeren als percentage van de totale bevolking in de leeftijdsgroep 15-24 jaar per geslacht op Curaçao in 2011

Bron: CBS Census 2011

Echter, de ratio van Curaçao ligt relatief laag (23%) in 2013 in vergelijking tot het Caribische gebied (35%) en de wereld (44%). Dit geldt voor alle jaren in de periode 2004-2009, 2011 en 2013 (zie **Bijlage 12**). Dit betekent dat de Curaçaose economie relatief minder banen creëert voor de jonge bevolking. Voorts is de ratio van Curaçao min of meer gelijk gebleven op 23% in de afgelopen drie jaar.

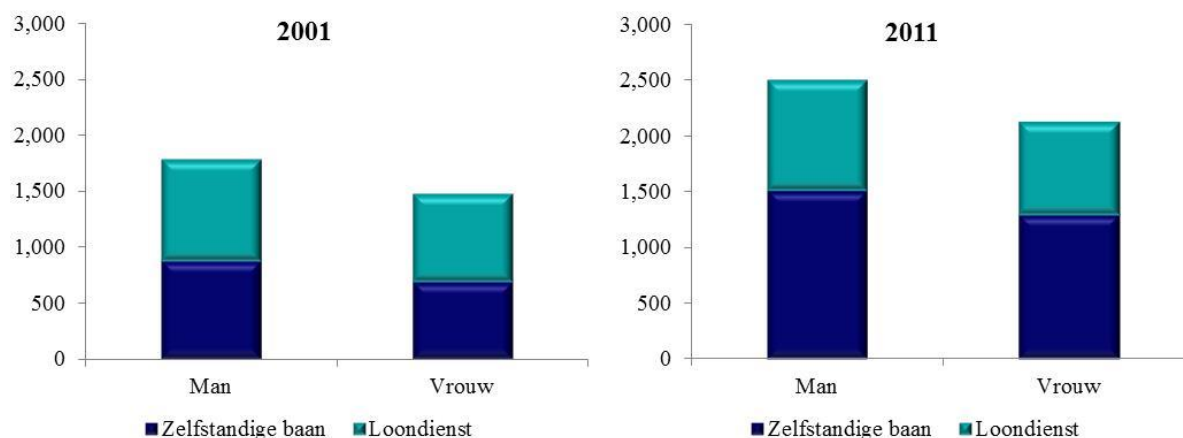
De tweede indicator is het meten van kwetsbare werkgelegenheid in een land. Kwetsbare werkgelegenheid (*vulnerable employment*) is het tegengestelde van fatsoenlijke werkgelegenheid (*decent employment*) en heeft betrekking op personen die werkzaam zijn onder precaire omstandigheden. Het meten van kwetsbare werkgelegenheid hangt daarom af van de status van werkgelegenheid van een persoon. Volgens de ILO (2009) behoren zelfstandigen zonder personeel en onbetaalde meewerkende gezinsleden tot kwetsbare werkgelegenheid, aangezien zij in mindere mate beschikken over fatsoenlijke arbeidsvoorwaarden, o.a. adequate sociale zekerheid, waardoor zij meer kwetsbaar zijn voor economische cycli.

Voor het bestuderen van kwetsbare werkgelegenheid onder de werkende jongeren op Curaçao, zijn de negen statussen van werkgelegenheid, zoals gedefinieerd door het CBS, onderverdeeld naar twee hoofdgroepen, namelijk zelfstandige baan (*self-employment jobs*) en loondienst (*paid*

employment jobs). Zelfstandige baan behoort tot kwetsbare werkgelegenheid en loondienst behoort tot fatsoenlijke werkgelegenheid (zie **Bijlage 13**).

Figuur 6 illustreert het aantal werkende jongeren per geslacht en type werkgelegenheid op Curaçao in 2001 en in 2011. Dit figuur laat zien dat zowel de werkende jonge mannen (51%) als vrouwen (54%) zich grotendeels in loondienst (fatsoenlijke werkgelegenheid) bevonden in 2001. Echter, in tegenstelling tot 2001, bevonden de meeste jonge mannen (60%) en vrouwen (61%) zich in zelfstandige baan (kwetsbare werkgelegenheid) in 2011. Dit betekent dat in de periode 2001-2011 er een verschuiving heeft plaatsgevonden van fatsoenlijke werkgelegenheid naar kwetsbare werkgelegenheid voor het merendeel van de werkende jongeren op Curaçao. De verschuiving kan voornamelijk verklaard worden door te weinig banen in loondienst. In de periode 2001-2011 is het aantal werknemers in tijdelijke dienst en het aantal uitzendkrachten fors toegenomen met respectievelijk 82% en 59%.

Figuur 6: Het aantal werkende jongeren onderverdeeld naar geslacht en type werkgelegenheid op Curaçao in 2001 (links) en in 2011 (rechts)

Bron: CBS Census 2001 en 2011

II.4 Conclusie

In hoofdstuk 1 is ingegaan op de eerste deelvraag van dit rapport, waarbij de huidige situatie van de werkzoekende respectievelijk de werkende jongeren op Curaçao zijn besproken. Het aantal werkzoekende jongeren is voor het eerst sterk toegenomen in de periode 2011-2013. Volgens het CBS had dit voornamelijk te maken met voortijdige schoolverlaters. Echter, het percentage voortijdige schooluitval is gedurende de periode 2001-2010 afgenomen. De jeugdwerkloosheid op Curaçao ligt relatief hoog in vergelijking tot het Caribische gebied en de wereld. Het grootste deel van de werkzoekende jongeren was geboren op Curaçao en van het vrouwelijk geslacht met een korte werkloosheidsduur en een laag opleidingsniveau.

Ondanks dat het merendeel van de jongeren op Curaçao in dienstverlenende beroepen werkt, verschilt het type beroep per geslacht. Jongeren van het mannelijke geslacht werken voornamelijk onder normale werktijden, terwijl dit niet het geval is voor jonge vrouwen. Volgens de ILO zijn er een aantal indicatoren die gebruikt kunnen worden om de gradatie van fatsoenlijke werkgelegenheid in een land te meten. Uit de ratio's is geconstateerd dat een relatief laag percentage van de jonge Curaçaose bevolking werkzaam is ten opzichte van het Caribische gebied en de wereld. Ook is gebleken dat het merendeel van de werkende jongeren zich in kwetsbare werkgelegenheid bevond in 2011.

III. Aansluiting tussen het onderwijs en de arbeidsmarktpositie van jongeren op Curaçao

III.1 Inleiding

Het kwalificatiepotentieel dat een jongere in het onderwijs opdoet moet minstens gelijk zijn aan de kwalificatie-eisen van de werkgever op de arbeidsmarkt, om in dienst genomen te worden. Echter, in de praktijk sluiten het kwalificatiepotentieel en de kwalificatie-eisen niet altijd op elkaar aan. Paragraaf 1 van dit hoofdstuk bespreekt de voornaamste resultaten van het CBS Vacatureonderzoek op Curaçao, om de arbeidsvraag te kunnen bestuderen. In paragraaf 2 wordt vervolgens aandacht besteed aan de factoren die de aansluitingsproblemen tussen het onderwijs en de arbeidsmarktpositie van jongeren op Curaçao verklaren. In dit hoofdstuk wordt daarbij antwoord gegeven op de tweede deelvraag van dit rapport: **Welke factoren verklaren de aansluitingsproblemen tussen het onderwijs en de arbeidsmarktpositie van jongeren op Curaçao?**

III.2 Het CBS Vacatureonderzoek op Curaçao

Het laatst gepubliceerd CBS Vacatureonderzoek betreft het jaar 2006. Het MEO werkt daarom momenteel samen met het CBS om de Bedrijfsenquête van het jaar 2014 op te stellen, inclusief het Vacatureonderzoek. Dit Vacatureonderzoek wordt verwacht eind april 2015 te zijn afgerond (telefoongesprek met MEO).

Uit het CBS Vacatureonderzoek in 2006 is te constateren dat voor zowel 1998 als 2006 de meeste vacatures op Curaçao betrekking hadden op de laagopgeleiden (zie **Bijlage 14**). Tevens was in hoofdstuk 1 aangegeven dat het merendeel van de werkzoekende jongeren laagopgeleiden waren. Ondanks dat de arbeidsvraag en het arbeidsaanbod voor een groot deel laagopgeleiden betreft, sluiten deze om de één of andere reden niet op elkaar.

III.3 Factoren die de aansluitingsproblemen tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt op Curaçao kunnen verklaren

III.3.1 Familiegestuurde en etnische bedrijven

Op Curaçao zijn een aantal buitenlandse bedrijven, o.a. Chinese, Portugese en Hindoestaanse bedrijven die familiegestuurd of etnisch zijn ingesteld, waardoor zij liever vertrouwde buitenlandse arbeidskrachten aantrekken in plaats van lokale arbeidskrachten. Deze kennen immers al de bedrijfsoperaties, cultuur en taal (gesprek met het Ministerie van SOAW).

III.3.2 Gebrek aan (stage)begeleiding

Gebrek aan begeleiding geldt voor zowel het aantal studie-uren dat een leerling op school doorbrengt als het aantal Beroepspraktijkvorming (BPV)-uren op de stageplek (KBB, 2014). Er is momenteel geen formele BPV-overeenkomst waarin wordt aangegeven wat de taken van alle betrokken partijen, namelijk de school, het leerbedrijf en de leerling, zijn. Ten eerste weten leerlingen daardoor niet wat hun leerdoelen zijn tijdens de stage. Bepaalde SBO-scholen hebben de leerdoelen immers niet als onderdeel van hun onderwijscurriculum. Ten tweede wordt vanuit de SBO-scholen te weinig studie-uren gealloceerd aan bepaalde belangrijke vakken, zoals sociale en maatschappelijke vorming (gesprek met SBO docenten). Er bestaan kwaliteitsverschillen tussen de SBO-scholen aangezien eenduidige standaardnormen niet wettelijk zijn vastgelegd. Ten derde weten sommige leerbedrijven niet hoe zij de stagebegeleiding moeten aanpakken. Ze begrijpen immers het hele beroepsonderwijssysteem niet vanwege de verschillende BPV vormen (gesprek met SBO docenten en KBB, 2014).

III.3.3 Tekort aan BPV-plaatsen

Uit onderzoek (KBB, 2014) is geconstateerd dat SBO-scholen moeite hebben met het vinden van genoeg adequate BPV-plaatsen, waardoor sommige leerlingen op verkeerde stageplekken terechtkomen. Enerzijds kan dit verklaard worden door gebrek aan voorlichting aan de leerbedrijven door afwezigheid van de eerder vermelde BPV-overeenkomst (KBB, 2014). Anderzijds kan het zijn dat sommige bedrijven terughoudend zijn geworden wegens hun slechte ervaring met de afgeleverde kwaliteit van de leerlingen.

Volgens een aantal bedrijven zijn de eerste drie SBO niveaus te theoretisch opgesteld, waardoor er geen plaatsingsmogelijkheden voor deze leerlingen bestaan (KBB, 2014).

III.3.4 Continue (internationale) ontwikkelingen

Het onderwijssysteem op Curaçao loopt achter op de continue (internationale) ontwikkelingen op economisch, technologisch, demografisch en sociaal-cultureel niveau. Gemiddeld duurt een studie vier tot vijf jaar, terwijl de arbeidsmarkt veel sneller verandert, soms al binnen een paar maanden. Hierdoor kunnen de verwachtingen en werkelijkheid van de (voortijdige) schoolverlaters en de werkgevers enorm van elkaar verschillen. Overigens moeten onderwijsinstellingen zich houden aan bepaalde wetten en regelgeving wat ervoor zorgt dat zij minder snel kunnen inspelen op de ontwikkelingen in het bedrijfsleven (ING Nederland, 2013). Denk bijvoorbeeld aan een automonteur die vroeger de motor van een auto moest openen om het defect op te sporen, terwijl hij tegenwoordig de motor scant (gesprek met de voormalige Inspecteur-generaal van de Onderwijsinspectie van de Nederlandse Antillen). Een ander voorbeeld is de civiele bouwsector die tegenwoordig geprefabriceerde materialen gebruikt, waardoor minder metselaars nodig zijn (gesprek met voormalige Minister van Arbeid).

III.3.5 Geen goede aansluiting VSBO-SBO

Het VSBO richt zich aan de ene kant op de algemene maatschappelijke voorbereiding en persoonlijke vorming van de leerlingen en aan de andere kant op het voorbereiden van de leerlingen om te kunnen doorstromen naar het SBO. Echter, de aansluiting van het VSBO op het SBO loopt vaak stroef in de praktijk (KBB, 2014). Ten eerste is het VSBO té algemeen en zitten leerlingen van alle niveau's (AGO, PBL, PKL en TKL) bij elkaar in één groep tijdens de tweejarige basisvorming (gesprek met KBB). Voorts komen VSBO leerlingen het SBO binnen met een achterstand aan bepaalde competenties, voornamelijk de beheersing van het Nederlands, Engels en Papiamentu in woord en geschrift (gesprek met het Centrum van Arbeid van het Ministerie van SOAW en SBO docenten). Ten tweede maken leerlingen ongefundeerde keuzes voor wat betreft hun opleiding doordat zij geen goede voorlichting krijgen over wat de diverse beroepen inhouden (gesprek met KBB).

III.3.6 Gebrek aan benodigde competenties

Het komt vaak voor dat leerlingen gebrek aan verantwoordelijkheidsbesef vertonen. In de horecasector bijvoorbeeld willen leerlingen niet voldoen aan onregelmatige werktijden (gesprek met de voormalige Inspecteur-generaal van de Onderwijsinspectie van de Nederlandse Antillen). In de bouwsector houden leerlingen zich bijvoorbeeld niet aan de werkafspraken. Het is eens voorgekomen dat leerlingen wanneer zij vrijdag worden uitbetaald niet meer komen opdagen (gesprek met de voormalige Minister van Arbeid). Voorts gedragen sommige leerlingen zich onbeschoft en beschikken niet over de juiste communicatieve vaardigheden om in teamverband te kunnen werken of om conflicten op te kunnen lossen. Ook hebben sommige leerlingen moeite met het omgaan met gezag. De leerlingen willen vaak hun eigen gang gaan (gesprek met de voormalige Minister van Arbeid en het Ministerie van SOAW).

Uit een KBB onderzoek (2014) betreffende de competenties die noodzakelijk worden geacht op de arbeidsmarkt blijkt dat werkgevers voornamelijk waarde hechten aan het verantwoordelijkheidsbesef van leerlingen, gevolgd door communicatievaardigheden, agressie & conflicthantering en omgang met gezagsverhoudingen.

III.3.7 Aanbodgericht onderwijs

Het huidige reguliere onderwijs op Curaçao is aanbodgericht in de zin dat leerlingen vrij zijn om hun studierichting te kiezen met dien verstande dat de keuze afhankelijk is van de ontplooiingsmogelijkheden van de leerlingen (KBB, 2014). Het grootste nadeel hiervan is dat er een overschot kan ontstaan aan het aantal leerlingen dat bepaalde studierichtingen volgen vanwege gebrek aan samenwerking tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt (gesprek met KBB).

III.3.8 Mentaliteit

Gebrek aan arbeidsethos: Verton Advies N.V. (1998) constateerde al uit dat het probleem van het niet kunnen opvullen van vacatures in de voormalige Nederlandse Antillen, inclusief Curaçao, niet alleen te maken had met een gebrek aan de juiste opleiding en ervaring van de lokale arbeidskrachten. Het feit dat beschikbare vacatures voor ongeschoolde banen niet werden opgevuld had vooral te maken met een gebrek aan arbeidsethos van de lokale arbeidskrachten.

Daardoor werden vacatures in huishoudelijk werk, landbouw en bouwnijverheid voornamelijk opgevuld door buitenlandse arbeidskrachten.

Verkeerde status-perceptie: Er heerst een tendens dat bepaalde beroepen hoger gewaardeerd worden dan andere (Reda Sosial, 2004). In het VSBO wordt het hoogste niveau, namelijk VSBO-TKL, hoger gewaardeerd dan de andere leerwegen. Het is zelfs voorgekomen dat leerlingen van het VSBO-TKL aan de leerlingen van het VSBO-PBL of het VSBO-PKL hebben laten blijken dat zij minder waard zijn (gesprek met SBO docenten).

Te hoog aspiratieniveau: Enerzijds kan het voorkomen dat de (toekomstige) beroepswensen van VSBO/SBO leerlingen niet aansluiten op het genoten opleidingsniveau (gesprek met SVP medewerker). Anderzijds zijn sommige werkzoekenden niet bereid om een baan aan te nemen waarmee zij minder zouden verdienen dan hun aspiratieniveau aangeeft. Hierdoor zijn bepaalde werkzoekenden kieskeurig en genieten liever van de onderstand gecombineerd met additionele werkzaamheden in de legale of illegale sfeer (Reda Sosial, 2004). Jongeren zijn zich vaak niet ervan bewust dat men onderaan moet beginnen en hard moet werken om te kunnen groeien (gesprek met de voormalige Inspecteur-generaal van de Onderwijsinspectie van de Nederlandse Antillen).

III.3.9 Houding

Gebrekk aan motivatie: Vanwege de slechte aansluiting tussen het VSBO en het SBO heerst er op Curaçao de perceptie dat VSBO leerlingen geen toekomstperspectief hebben. Daarom zijn ouders vaak erop gefocust dat hun kinderen HAVO-advies krijgen. Leerlingen die VSBO advies ontvangen, voelen daarom direct dat zij gefaald hebben. Het FO is gericht op een zo groot mogelijk aantal studenten van een HAVO-advies te voorzien. Dit komt enerzijds tot uitdrukking in het feit dat weinig tot geen aandacht wordt besteed aan de juiste voorlichting over beroepsopleidingen en/of de mogelijkheden van het VSBO (KBB, 2014). Anderzijds komt dit tot uitdrukking in groot aantal leerlingen dat tijdens de tweejarige basisvorming van het HAVO alsnog wordt teruggestuurd naar het VSBO (gesprek met middelbare scholieren).

Tevens geven diverse HAVO/VWO leerlingen aan dat VSBO leerlingen meer geïnteresseerd zijn in het nu genieten dan te studeren voor de toekomst (gesprek met middelbare scholieren). Tijdens een talentenjacht van het KBB is ook gebleken dat VSBO/SBO leerlingen beter presteren als zij gewaardeerd worden en men hen vertrouwt (gesprek met KBB).

Gebrek aan pro-actieve houding: VSBO/SBO leerlingen nemen vaak geen initiatief tijdens hun stage of werk. Na het afronden van hun werkzaamheden zitten zij liever te niksen dan hun begeleider te vragen om additionele werkzaamheden (gesprek met het Ministerie van SOAW).

III.3.10 Psychologische aspecten

Bepaalde VSBO/SBO leerlingen hebben in het verleden moeilijke tijden meegemaakt of zitten nog steeds gevangen in onaangename (thuis)omstandigheden. Een aantal leerlingen gaat bijvoorbeeld om met verkeerde vrienden, waardoor zij drugs-, alcohol- of gokverslaafd zijn geworden. Anderen verkeren in slechte thuissituaties, waaronder blootstelling aan seksueel, lichamelijk of verbaal geweld. Al deze problemen leiden tot een laag zelfbeeld en onzekerheid bij de leerlingen.

III.4 Conclusie

In hoofdstuk 2 is aandacht besteed aan de tweede deelvraag van dit rapport. Ten eerste zijn de voornaamste resultaten van het CBS Vacatureonderzoek van 2006 besproken, gevolgd door de factoren die de aansluitingsproblemen tussen het onderwijs en de arbeidsmarktpositie van jongeren op Curaçao kunnen verklaren. Uit het CBS Vacatureonderzoek is gebleken dat de arbeidsvraag grotendeels uitgaat naar laagopgeleiden op Curaçao. In lijn hiermee is in hoofdstuk 1 geconstateerd dat het arbeidsaanbod grotendeels uit laagopgeleiden bestaat. Echter, op de één of andere manier sluiten deze in de praktijk toch niet op elkaar. De aansluitingsproblemen tussen het onderwijs en de arbeidsmarktpositie van jongeren op Curaçao kunnen door de volgende factoren worden verklaard: familie-gestuurde en etnische bedrijven, gebrek aan (stage)begeleiding, tekort aan BPV-plaatsen, continue (internationale) ontwikkelingen op economisch, technologisch, demografisch en sociaal-cultureel gebied, geen goede aansluiting VSBO-SBO, gebrek aan benodigde competenties, aanbodgericht onderwijs, mentaliteit, houding en psychologische aspecten.

IV. De toekomstige arbeidsmarktpositie van jongeren op Curaçao

IV.1 Inleiding

Investeren in de jongeren van nu is van belang voor het investeren in de toekomst van de gehele Curaçaose samenleving. Gebaseerd op de resultaten uit mijn onderzoek, wordt in dit hoofdstuk ingegaan op de factoren die de aansluiting tussen het onderwijs en de arbeidsmarktpositie van jongeren op Curaçao kan verbeteren om de relatief hoge jeugdwerkloosheid op Curaçao te kunnen verminderen. Dit hoofdstuk beantwoord daarbij de derde en laatste deelvraag van dit rapport: **Hoe kan de arbeidsmarktpositie van jongeren op Curaçao verbeterd worden?**

IV.2 Het verbeteren van de arbeidsmarktpositie van jongeren op Curaçao

III.2.1 Integrale communicatie en samenwerking

“Alles zelf doen is optellen. Samenwerken is vermenigvuldigen”

-Anoniem

De sleutel tot succes met betrekking tot het verbeteren van de arbeidsmarktpositie van jongeren op Curaçao is het stimuleren van integrale communicatie en samenwerking tussen alle betrokken partijen in de samenleving, namelijk de scholen, de werkgevers en de overheid. De VSBO en SBO scholen moeten met elkaar samenwerken om een betere aansluiting te bereiken. De VSBO scholen moeten immers weten wat zij hun leerlingen moeten leren, zodat ze goed voorbereid zijn voor het SBO niveau. Er moet een juiste balans komen tussen theorie en praktijk voor zowel het VSBO als het SBO niveau. Daarnaast moet er een wettelijk vastgestelde BPV-overeenkomst komen, zodat de SBO scholen, de leerlingen en de leerbedrijven weten waar ze aan toe zijn. De SBO scholen moeten ook voorzien worden van eenduidige standaardnormen die wettelijk zijn vastgelegd, zodat de afgeleverde kwaliteit van alle scholen gelijk kan zijn. De SBO scholen moeten de leerdoelen van de leerlingen opnemen in hun onderwijscurriculum, zodat de leerlingen weten wat er van hun verwacht wordt tijdens een stage en de docenten kunnen controleren of de leerlingen inderdaad hun doelen hebben bereikt. Daarbij komt kijken dat gekwalificeerde docenten nodig zijn. Om ervoor te zorgen dat de kwaliteit van de docenten op peil blijft, zou een bonussysteem kunnen worden ontwikkeld. Afhankelijk van het percentage geslaagde leerlingen dat een docent levert per jaar, ontvangt hij/zij een bonus.

De SBO scholen moeten ook continu samenwerken met de (leer)bedrijven. Zij moeten immers weten wat de kwalificatie-eisen zijn op de arbeidsmarkt om het onderwijs erop aan te passen. Op deze manier kunnen de scholen continu meegaan met de ontwikkelingen in het bedrijfsleven. Verder moeten de leerbedrijven beter uitleg krijgen over het beroepsonderwijssysteem en wat er van hun wordt verwacht met betrekking tot de stagebegeleiding. Zij moeten ook goed geïnformeerd worden over het type leerlingen die zij moeten begeleiden. Er bestaat namelijk een groot verschil tussen een leerling die een opdracht krijgt en het zelfstandig uitvoert of een leerling die continu begeleid moet worden. Op dit moment voorziet het KBB diverse werkgevers van leerbedrijven van leermeestertrainingen. Als laatste is de rol van de overheid essentieel om het samenwerkingsproces tussen alle partijen te faciliteren.

IV.2.2 Vertrouwen in elkaar

“Vertrouwen is het zetten van de eerste stap zonder dat je de hele trap ziet”

-Martin Luther King

Integrale communicatie en samenwerking is alleen mogelijk indien alle betrokken partijen elkaar vertrouwen. Daarbij gaat het niet alleen om de eerder besproken partijen, namelijk de scholen, de (leer)bedrijven, de leerlingen en de overheid, maar ook de ouders van de leerlingen en de samenleving in zijn geheel. Ouders moeten hun kinderen de mogelijkheid geven om hun eigen studierichting te kiezen. Ook moeten zowel de ouders als de samenleving de leerlingen accepteren zoals zij zijn. Niet iedereen is geboren om een dokter of advocaat te worden. In feite, in een samenleving zijn allerlei type personen nodig. Waar de ene tekort komt, kan de ander een steentje bijdragen.

IV.2.3 De juiste voorlichting

“Een beroep is de ruggengraat van het leven”

-Friedrich Nietzsche

Alle leerlingen, afgezien van hun advies (VSBO/HAVO), moeten al vanaf het FO voorzien worden van een goede voorlichting over de toekomstmogelijkheden per niveau. Hierbij moet er geen onderscheid worden gemaakt naar de waardering van het opleidingsniveau (AGO, SBO, HBO of WO).

Alle leerlingen zijn unieke personen, maar moeten gelijk behandeld worden, vooral in het onderwijs. Het onderwijs is immers dé manier om te kunnen klimmen op de sociale ladder. Als eenmaal de leerlingen in het VSBO of het HAVO terechtkomen, is het van belang dat zij weer voorlichting krijgen over hun vervolgopleidings- en toekomstmogelijkheden. Het is immers belangrijk dat leerlingen een realistische keuze kunnen maken op basis van hun competenties en talenten, maar ook afhankelijk van de arbeidsvraag (vraaggestuurd onderwijs).

IV.2.4 Zachte vaardigheden aanleren

“Karakter zonder kennis heeft vaker succes dan kennis zonder karakter”

-Marcus Tullius Cicero

De VSBO/SBO scholen moeten leerlingen begeleiden met hun houding, communicatieve vaardigheden en het omgaan met conflicten en gezag. Bovendien moeten leerlingen leren dat zij verantwoordelijk zijn voor hun taken niet alleen op school, maar ook op de stage- of werkplek. Er kan beargumenteerd worden dat deze aspecten tot de opvoeding van een leerling behoren en zij dus van huisuit moeten worden aangeleerd. Echter, sommige leerlingen bevinden zich in onaangename thuissituaties waar zij geen of heel weinig normen en waarden meekrijgen. Daarom is het de taak van de scholen om niet alleen te focussen op de theorie (uit de boeken) en de praktijk (op de werkvloer), maar ook aandacht te besteden aan de zogeheten zachte vaardigheden (*soft skills*) van de leerlingen.

IV.2.5 Continu onderzoek verrichten

“Als we wisten wat we deden, heette het geen onderzoek”

-Albert Einstein

Een centrale databank met alle arbeidsmarktstatistieken van Curaçao is van groot belang zodat de vraag- en aanbodzijde aan elkaar gekoppeld kunnen worden. Gegevens over het arbeidsaanbod kunnen worden verkregen uit het CBS Arbeidskrachtenonderzoek, terwijl gegevens over de arbeidsvraag uit het CBS Vacatureonderzoek kunnen worden verkregen. Op dit moment zijn het MEO en het CBS aan het werken aan het Vacatureonderzoek van 2014, aangezien het laatst gepubliceerde onderzoek in 2006 verouderd is.

Ook is het van belang dat de SVP en het Centrum van Arbeid van het Ministerie van SOAW met elkaar samenwerken. De SVP helpt voortijdige schoolverlaters alsnog door te kunnen stromen naar het reguliere onderwijs of een diploma te kunnen behalen, maar houdt hierbij geen rekening met de arbeidsvraag. Leerlingen kunnen daardoor opgeleid worden voor beroepen waarvoor geen plaatsingsmogelijkheden zijn. Echter, het Centrum van Arbeid houdt wel rekening met de plaatsingsmogelijkheden van de jongeren die bij hun aankloppen voor leerwerktrajecten of trainingen. Als beide partijen samenwerken, kan dit een positieve bijdrage leveren aan de aansluiting van de SVP-doelgroep en de VSBO/SBO leerlingen op de arbeidsmarkt.

IV.3 Conclusie

In hoofdstuk 3 is de derde en laatste deelvraag van dit rapport besproken, waarbij is ingegaan op de factoren die de aansluiting tussen het onderwijs en de arbeidsmarktpositie van jongeren op Curaçao kunnen verbeteren.

De eerste stap tot succes is integrale communicatie en samenwerking tussen alle betrokken partijen in de samenleving, namelijk de scholen, de (leer)bedrijven en de overheid. Daarbij is het ook van belang dat de onderlinge opleidingsniveaus op elkaar aansluiten (VSBO-SBO). De tweede stap tot succes is het vertrouwen in elkaar. Integrale communicatie en samenwerking is immers alleen mogelijk als er vertrouwen bestaat tussen alle partijen. Voorts is het belangrijk dat leerlingen de juiste voorlichting ontvangen in elke fase van hun onderwijs beginnend bij het FO. Tevens is het noodzakelijk dat de scholen niet alleen focussen op de theoretische en praktische kennis van de leerlingen, maar ook aandacht besteden aan zachte vaardigheden. Tenslotte moet er continu onderzoek worden verricht om de aansluiting tussen het onderwijs en de vraag op de arbeidsmarkt te verbeteren, alsook de positie van jongeren op Curaçao te versterken.

V. Conclusie

In dit rapport stond de volgende hoofdvraag centraal:

Welke factoren kunnen bijdragen aan het oplossen van de aansluitingsproblemen tussen het onderwijs en de arbeidsmarktpositie van jongeren op Curaçao?

Om de hoofdvraag te kunnen beantwoorden, zijn de volgende drie deelvragen geformuleerd:

Deelvraag 1: Wat is de huidige situatie van de werkzoekende en werkende jongeren op Curaçao?

Deelvraag 2: Welke factoren verklaren de aansluitingsproblemen tussen het onderwijs en de arbeidsmarktpositie van jongeren op Curaçao?

Deelvraag 3: Hoe kan de arbeidsmarktpositie van jongeren op Curaçao verbeterd worden?

In hoofdstuk 1 is antwoord gegeven op de eerste deelvraag, waarbij aandacht is besteed aan de huidige situatie van zowel de werkzoekende als werkende jongeren op Curaçao. In 2013 is het aantal werkzoekende jongeren op Curaçao voor het eerst fors toegenomen ten opzichte van 2011. De jeugdwerkloosheid op Curaçao ligt relatief hoog in vergelijking tot het Caribische gebied en de wereld. In 2011 was het merendeel van de werkzoekende jongeren geboren op Curaçao en van het vrouwelijke geslacht die liever persoonlijk op zoek gaan naar werk. Ook was de jeugdwerkloosheid van korte duur. De meeste werkzoekende jongeren genieten een laag opleidingsniveau, in het bijzonder het VSBO, gevolgd door het SBO. Ondanks dat het merendeel van de jongeren op Curaçao in dienstverlenende beroepen werkt, verschilt het type beroep dat zij uitoefenen per geslacht. Verder werken jonge mannen vooral onder normale werktijden, terwijl dit niet het geval is voor jonge vrouwen. Volgens de ILO kunnen bepaalde indicatoren gebruikt worden om de gradatie van fatsoenlijke werkgelegenheid in een land te meten. De werkgelegenheid-bevolking ratio is één daarvan. Op basis van deze ratio was te constateren dat een relatief laag percentage van de Curaçaose bevolking in de leeftijdsgroep 15-24 jaar werkzaam was in 2013 in vergelijking tot het Caribische gebied en de wereld. Bovendien bevonden de meeste werkende jongeren zich in kwetsbare werkgelegenheid in 2011.

In hoofdstuk 2 is antwoord gegeven op de tweede deelvraag. Eerst zijn de voornaamste resultaten van het CBS Vacatureonderzoek besproken, gevolgd door de factoren die de aansluitingsproblemen tussen het onderwijs en de arbeidsmarktpositie van jongeren op Curaçao kunnen verklaren. De arbeidsvraag en het arbeidsaanbod op Curaçao gaan uit naar de laagopgeleiden, maar er bestaan aansluitingsproblemen tussen het onderwijs en de arbeidsmarktpositie van jongeren. De volgende factoren verklaren deze aansluitingsproblemen: familie-gestuurde en etnische bedrijven, gebrek aan (stage)begeleiding, tekort aan BPV-plaatsen, continue (internationale) ontwikkelingen, geen goede aansluiting VSBO-SBO, gebrek aan benodigde competenties, aanbodgericht onderwijs, mentaliteit, houding en psychologische aspecten.

In hoofdstuk 3 is antwoord gegeven op de derde en laatste deelvraag, waarbij is ingegaan op de factoren die de aansluiting tussen het onderwijs en de arbeidsmarktpositie van jongeren op Curaçao kunnen verbeteren: integrale communicatie en samenwerking, vertrouwen in elkaar, juiste voorlichting, zachte vaardigheden aanleren en continu onderzoek verrichten.

Ten slotte kan de hoofdvraag beantwoord worden aan de hand van de antwoorden op de drie deelvragen. Om de aansluitingsproblemen tussen het onderwijs en de arbeidsmarktpositie van jongeren op Curaçao te kunnen oplossen, moeten alle spelers in het onderwijs en op de arbeidsmarkt met elkaar communiceren en samenwerken om te zorgen voor een verbeterde kwaliteit van de afgeleverde leerlingen. De overheid moet hierbij een ondersteunende rol spelen, zodat dit samenwerkingsproces soepel kan verlopen.

VI. Aanbevelingen

“Als je zorg draagt voor de middelen, zal het doel wel voor zichzelf zorgen.”

–*Mahatma Gandhi*

Gebaseerd op dit onderzoek is mijn belangrijkste aanbeveling: **Kom nu in actie!** Dit geldt voor alle betrokken partijen, namelijk de overheid, de (leer)bedrijven en de scholen. *Integrale communicatie en samenwerking is de eerste stap tot succes!*

Daarbij moet ten eerste een **gemeenschappelijke visie** worden geformuleerd, zodat alle partijen in dezelfde richting kijken, denken en werken. Eenmaal dat de gemeenschappelijke visie is opgesteld, kan er gewerkt worden aan **het beleid**. Daarin komen de doelen naar voren die men wil bereiken samen met de middelen die gebruikt zullen moeten worden om deze doelen te realiseren. Het is daarbij van belang om de doelen te koppelen aan een tijdspad, bij voorkeur gebruikmakend van korte termijn doelen (bijvoorbeeld periode van 1 jaar) en lange termijn doelen (bijvoorbeeld periode van 2-5 jaar). Vervolgens moeten de belangrijkste afspraken **wettelijk worden vastgelegd**. Denk bijvoorbeeld aan de formele BPV-overeenkomst of de eenduidige standaardnormen voor alle SBO-scholen.

Tenslotte moeten alle partijen uitvoering geven aan de beoogde actiepunten en dient een neutrale en onafhankelijke instantie, bijvoorbeeld de Inspectie van Onderwijs, erop **toe te zien** dat alle partijen de afspraken inderdaad nakomen. De wettelijk vastgestelde richtlijnen bieden daarbij het kader waarbinnen toezicht kan worden uitgevoerd.

VII. Reflectie

Dankzij dit rapport heb ik eindelijk de mogelijkheid gekregen om onderzoek te verrichten naar de aansluitingsproblemen tussen het onderwijs en de arbeidsmarktpositie van jongeren op Curaçao. Ik gebruik het woord *eindelijk*, aangezien ik al een tijdje geïnteresseerd was in het onderzoeken van deze problematiek. Aan de ene kant hoor ik vaak over de zogenoemde *brain drain*, terwijl aan de andere kant hoogopgeleide jongeren vaak klagen over het feit dat zij na het afstuderen in het buitenland geen baan kunnen krijgen op Curaçao. Echter, ik heb nooit eerder beseft, dat de problematiek het grootst is bij de laagopgeleide jongeren. In principe zou je dit niet verwachten, gezien het feit dat zowel de arbeidsvraag (CBS Vacatureonderzoek) als het arbeidsaanbod (CBS Arbeidskrachtenonderzoek) vooral de laagopgeleiden betreffen.

Als ik terugkijk naar mijn onderzoek, ben ik tevreden dat ik voor dit onderzoeksthema heb gekozen. Bij de jeugdwerkloosheidsproblematiek op Curaçao komt veel meer kijken dan men in eerste instantie, als een buitenstaander, zou verwachten. Zoals aangegeven in dit rapport, loopt niet alleen de aansluiting van het SBO op de arbeidsmarkt stroef, maar ook de aansluiting van het VSBO op het SBO. Het is dus van belang om de aansluitingsproblemen tussen de verschillende opleidingsniveaus onderling op te lossen, zodat de VSBO/SBO leerlingen een beter toekomstperspectief kunnen krijgen. Bovendien ben ik tevreden dat ik voor dit onderzoek gebruik heb gemaakt van zowel kwalitatieve als kwantitatieve informatie. Immers, kwantitatieve informatie (data) biedt de mogelijkheid om een bepaalde situatie op een bepaald moment te schetsen of de ontwikkeling ervan te illustreren over een periode, terwijl kwalitatieve informatie (interviews) de mogelijkheid biedt om de ervaringen in de praktijk in kaart te brengen. Dit is van belang om erachter te komen waar de knelpunten zitten.

Aan de hand van de geraadpleegde literatuur en de uitgevoerde interviews, heb ik getracht om de voornaamste resultaten van mijn onderzoek te presenteren in dit rapport. Interessant vond ik dat bepaalde thema's die wij tijdens de hoorcolleges van de sectie onderwijssociologie hadden behandeld, aan bod kwamen tijdens dit onderzoek. Een voorbeeld hiervan is de aansluiting tussen het *kwalificatiepotentieel* van jongeren ten opzichte van de *kwalificatie-eisen* van de werkgevers op de arbeidsmarkt.

Dit onderzoek heeft mij laten realiseren dat er niet één centrale knop bestaat waaraan gedraaid kan worden om de aansluitingsproblemen tussen het onderwijs en de arbeidsmarktpositie van jongeren op Curaçao te kunnen oplossen. Integrale communicatie en samenwerking tussen alle betrokken partijen op Curaçao is daarom essentieel. Ook heb ik mij gerealiseerd dat de opgedane ervaringen in de praktijk gebruikt moeten worden als lessen (*lessons learned*), zodat men weet wat wel en niet gedaan moet worden. Hierbij wil ik mijn reflectie beëindigen met het volgende spreekwoord: **“De praktijk is de leermeester van alle dingen”** –*Julius Caesar*.

Literatuurlijst

Artikelen

Artikel 3 lid 2a en b van de Leerplichtlandsverordening (P.B. 1991, no. 124).

Artikel 8 lid 1 en 2 van de Landsverordening Arbeidsregeling (P.B. 2000, no. 67).

Ministerie van Onderwijs & Cultuur. (2009). *Onderwijswetgeving*.

Internetsites

Centraal Bureau voor de Statistiek. (2001). *Census Curaçao*.

Centraal Bureau voor de Statistiek. (2006). *Voornaamste Resultaten Vacatureonderzoek 2006 Curaçao*. Geraadpleegd op 17 januari 2015, op <http://www.cbs.cw/cbs/themes/Labour%20and%20Social%20Security/Publications/Publicatie%20Vacatureonderzoek%20CUR%202006.pdf>.

Centraal Bureau voor de Statistiek. (2011). *Census Curaçao*.

Centraal Bureau voor de Statistiek. (2013). *Resultaten Arbeidskrachtenonderzoek Curaçao 2013*. Geraadpleegd op 17 januari 2015, op <http://www.cbs.cw/cbs/themes/Labour%20and%20Social%20Security/PublicationsLabour%20&%20Social%20Security-20140511111148.pdf>.

Ecorys. (2009). *Aansluiting Onderwijs-Arbeidsmarkt BES-eilanden*. Geraadpleegd op 17 januari 2015, op http://www.jhtm.nl/st_eustatius/aansluiting_onderwijs_arbeidsmarkt_bes.pdf.

Fundashon pa Inovashon di Enseñansa na Kòrsou. (2014). *Nivelnan di kualifikashon den SBO*. Geraadpleegd op 17 januari 2015, op http://www.fide.an/index.php?page=sbo_info

ING Nederland. (2013). *Hoger onderwijs en arbeidsmarkt*. Geraadpleegd op 17 januari 2015, op https://www.ing.nl/media/ING_Hoger_onderwijs_en_arbeidsmarkt_februari_2013_tcm162-32978.pdf.

International Labor Organization. (2009). *Guide to the new Millennium Development Goals Employment Indicators including the full set of Decent Work Indicators*. Geraadpleegd op 17 januari 2015, op http://www.ilo.org/public/english/employment/download/mdg_en.pdf.

International Labor Organization. (2014). *Work of World Report*. Geraadpleegd op 17 januari 2015, op http://www.ilo.org/wcmstp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/documents/publication/wcms_243961.pdf.

Kenniscentrum Beroepsonderwijs Bedrijfsleven Curaçao. (2012). *Klaar voor de arbeidsmarkt?*. Geraadpleegd op 17 januari 2015, op http://www.kbbcuracao.com/index.php?page_id=262&show=news&news_id=51.

Kenniscentrum Beroepsonderwijs Bedrijfsleven Curaçao. (2014). *Arbeidsmarktonderzoek: Kansen en randvoorwaarden voor jongeren van de Sociale Vormingsplicht*. Geraadpleegd op 17 januari 2015, op http://www.kbbcuracao.com/index.php?page_id=256&show=news&news_id=144.

Lake, Z. (2009). *Youth on the labor market of Curaçao; 'decent work' and 'vulnerable employment'*. Geraadpleegd op 17 januari 2015, op <http://www.cbs.cw/cbs/themes/Labour%20and%20Social%20Security/Articles/Labour%20&%20Social%20Security-20140511112606.pdf>.

Nuffic. (2013). *Landenmodule Curaçao, St. Maarten en de BES-eilanden*. Geraadpleegd op 17 januari 2015, op <http://www.nuffic.nl/bibliotheek/landenmodule-curacao-st-maarten-en-bes-eilanden.pdf>.

Qracao Edukashon. (2014). *Sociale Vormingsplicht Curaçao (Documentair)*. Geraadpleegd op 17 januari 2015, op <https://www.youtube.com/watch?v=msPHfs2hUOI>.

Reda Sosial (2004). *Trabou tin; een drie-sporen aanpak*. Geraadpleegd op 17 januari 2015, op http://redasosial.com/downloads/Trabou%20Tin_nl.pdf

TeleCuraçao Multimedia. (2014). *Alberto Kresementu Feffik Profeshon*. Geraadpleegd op 17 januari 2015, op <https://www.youtube.com/watch?v=0yRCPVdeJtc>.

Verton Advies N.V. (1998). *Match-mis-math*. Geraadpleegd op 17 januari 2015, op http://redasosial.com/downloads/mismatch%20conclusies_nl.pdf.

World Bank. (2007). *School and Work: Does the Eastern Caribbean Education System Adequately Prepare Youth for the Global Economy?* Geraadpleegd op 17 januari 2015, op <http://siteresources.worldbank.org/INTOECS/Resources/OECSReportSchoolandWorkNov5.pdf>.

Bijlagen

Bijlage 1: Interviews

Naam geïnterviewde	Functie
Mevrouw Donate Philbert-Nieveld	Directeur Sector Arbeid bij het Ministerie van Sociale Ontwikkeling Arbeid & Welzijn (SOAW)
Mevrouw Corelly Carolina	Waarnemend Afdelingshoofd van het Centrum van Arbeid van het Ministerie van Sociale Ontwikkeling Arbeid & Welzijn (SOAW)
Mevrouw Harely Martina	Hoofd Afdeling Publicatie en Informatie bij het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS)
Mevrouw Gofrie van Lieshout	Directeur Kenniscentrum Beroepsonderwijs Bedrijfsleven Curaçao (KBB)
Mevrouw Fiona Curie	Beleidsadviseur bij het Ministerie van Economische Ontwikkeling (MEO)
De heer Paul de Rooy	Voormalige Inspecteur-generaal van de Onderwijsinspectie van de Nederlandse Antillen en huidige docent van Onderwijskunde bij Inter-Continental University of the Caribbean (ICUC)
De heer Mike Willem	Voormalige Minister van Arbeid en huidige directeur van de Antilliaanse Aannemersvereniging (AAV)
Anoniem	Voormalige SVP medewerker

Anoniem	SBO docent bij Eligia Martier Curaçao
Anoniem	SBO docent bij Nilda Pinto
Anoniem	Vijftien willekeurige middelbare scholieren, waarvan vijf van Maria Immaculata Lyceum (MIL), vijf van Radulphus College (RC) en vijf van Kolegio Alejandro Paula (KAP).

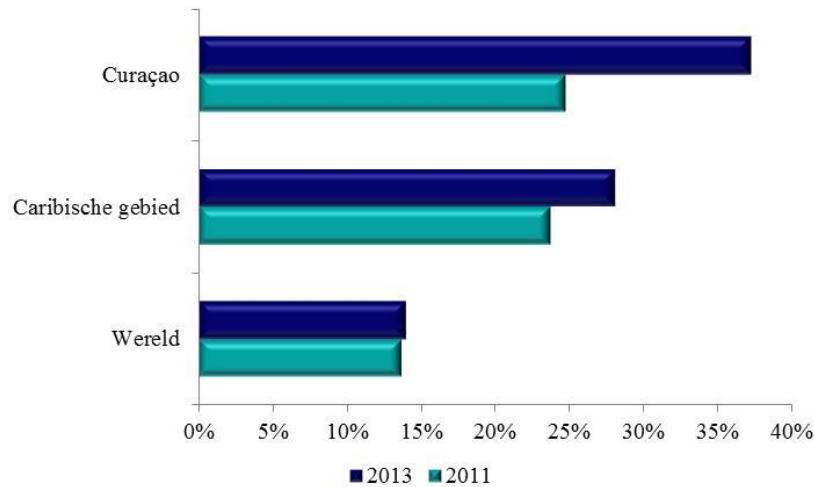
Interview vragen

- Hoe zit het huidige onderwijssysteem op Curaçao in elkaar?
- Wat zijn de verschillen tussen het huidige en het voormalige onderwijssysteem op Curaçao?
- Welke factoren verklaren de huidige slechte aansluiting tussen het onderwijs en de arbeidsmarktpositie van jongeren op Curaçao? Ligt het meer aan het onderwijs, de arbeidsmarkt of een combinatie van onderwijs en arbeidsmarkt?
- Welke jongeren worden het meest benadeeld door de aansluitingsproblemen tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt op Curaçao?
- Waarom bestaat er geen goede aansluiting tussen het VSBO en het SBO? Wat kan er gedaan worden om deze aansluiting te verbeteren?
- Kunnen leerlingen met het VSBO niveau direct gaan werken of is het SBO niveau verplicht?
- Wat wordt er verstaan onder de verschillende BPV vormen van het SBO?
- Hoe komt het dat leerbedrijven moeite hebben met het begeleiden van de leerlingen?
- Welke trainingen biedt het KBB de leerbedrijven aan?

- Hoe werkt het systeem van de Vacaturebank van het Centrum van Arbeid van het Ministerie van Sociale Ontwikkeling Arbeid & Welzijn?
- Welke type personen melden zich het meest aan bij de Vacaturebank? Zijn het vooral de jongeren?
- Wat is de huidige status van de Vacaturebank voor wat betreft het aantal aanmeldingen, aantal verkregen banen, leeftijdsgroep van de personen en opleidingsniveau van de personen?
- Wat is de rol van de Sociale Vormingsplicht op Curaçao?
- Werken de Sociale Vormingsplicht en het Centrum van Arbeid samen?
- Wat is de huidige status van de Bedrijfsenquête van 2014?
- Wanneer zal de Bedrijfsenquête worden afgerond?
- Welke factoren zouden kunnen bijdragen aan het verbeteren van de aansluiting tussen het onderwijs en de arbeidsmarktpositie van jongeren op Curaçao?
- Zou ik de volgende gegevens mogen ontvangen per leeftijdsgroep en geslacht voor de periode 2003-2013?
 - Totale bevolking
 - Beroepsbevolking
 - Economisch niet actief
 - Werkenden
 - Werkzoekenden
 - Werkzoekenden naar opleidingsniveau
 - School participatiegraad
 - Werkenden naar werkstatus

- Zou ik ook alle overige gegevens met betrekking tot de werkenden en werkzoekenden op Curaçao per leeftijdsniveau en per geslacht mogen ontvangen?

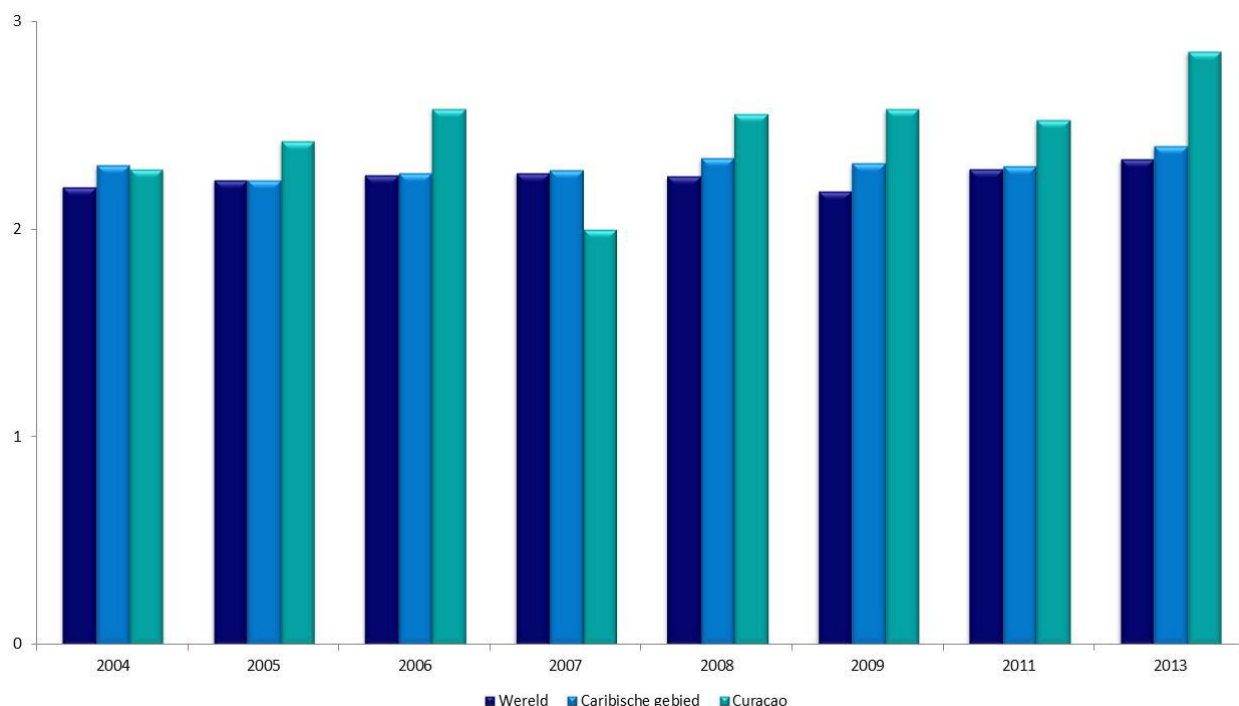
Bijlage 2: Jeugdwerkloosheid in Curaçao, het Caribische gebied en de wereld

Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek voor wat betreft Curaçao en de World Bank voor het Caribische gebied en de wereld

Toelichting: Uit **Bijlage 2** kan geconcludeerd worden dat de jeugdwerkloosheid in Curaçao relatief hoog is in vergelijking tot het Caribische gebied en de wereld.

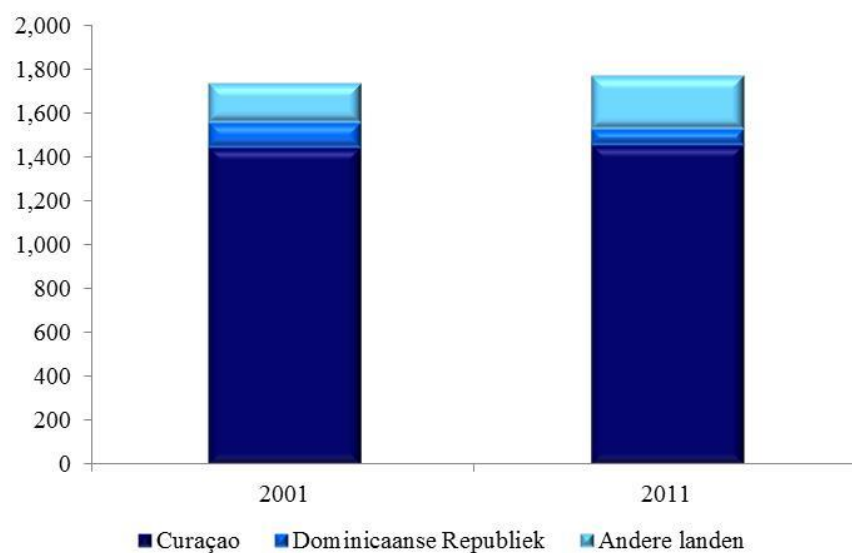
Bijlage 3: Ratio van de jeugdwerkloosheid ten opzichte van de totale werkloosheid in Curaçao, het Caribische gebied en de wereld

Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek voor wat betreft Curaçao en World Bank voor wat betreft de andere (ei)landen

Toelichting: Uit **Bijlage 3** kan geconcludeerd worden dat de ratio van de jeugdwerkloosheid ten opzichte van de totale werkloosheid op Curaçao relatief hoog is in vergelijking tot het Caribische gebied en de wereld. De ratio van Curaçao ligt in feite voor alle jaren hoger dan de ratio van het Caribische gebied en de wereld, behalve in 2007. Echter, als de ILO standaard van 2.0 wordt gehanteerd, dan betekent dit dat alleen de Dominicaanse Republiek een relatief lage ratio heeft. Voor de rest zijn de ratio's van alle andere (ei)landen hoger dan 2.0. Dit bevestigt het feit dat het jeugdwerkloosheidsprobleem zich niet beperkt tot kleine en open economieën, zoals Curaçao, maar een internationaal verschijnsel is.

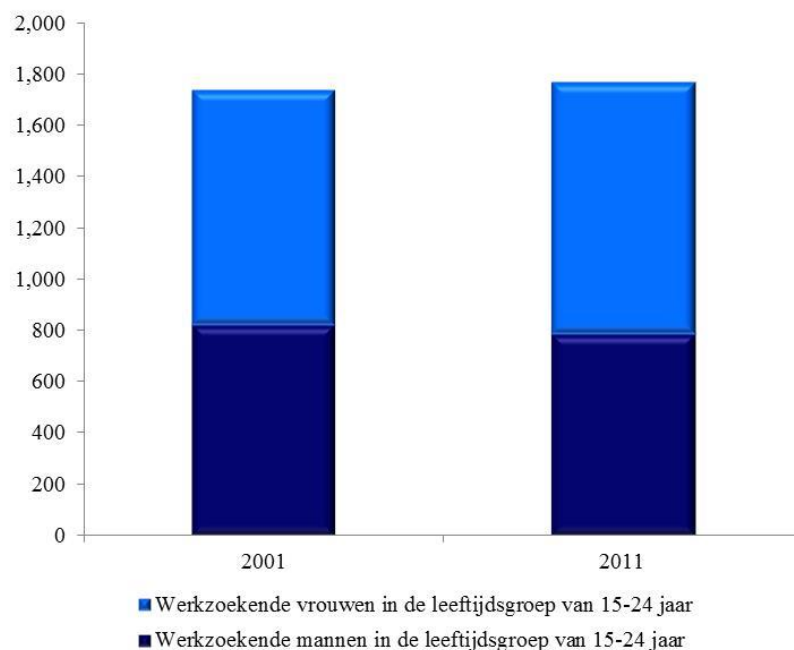
Bijlage 4: Het aantal werkzoekende jongeren op Curaçao onderverdeeld naar land van herkomst in 2001 en in 2011

Bron: CBS Census 2001 en 2011

Toelichting: Uit **Bijlage 4** kan geconcludeerd worden dat de werkzoekende jongeren op Curaçao grotendeels op Curaçao zijn geboren.

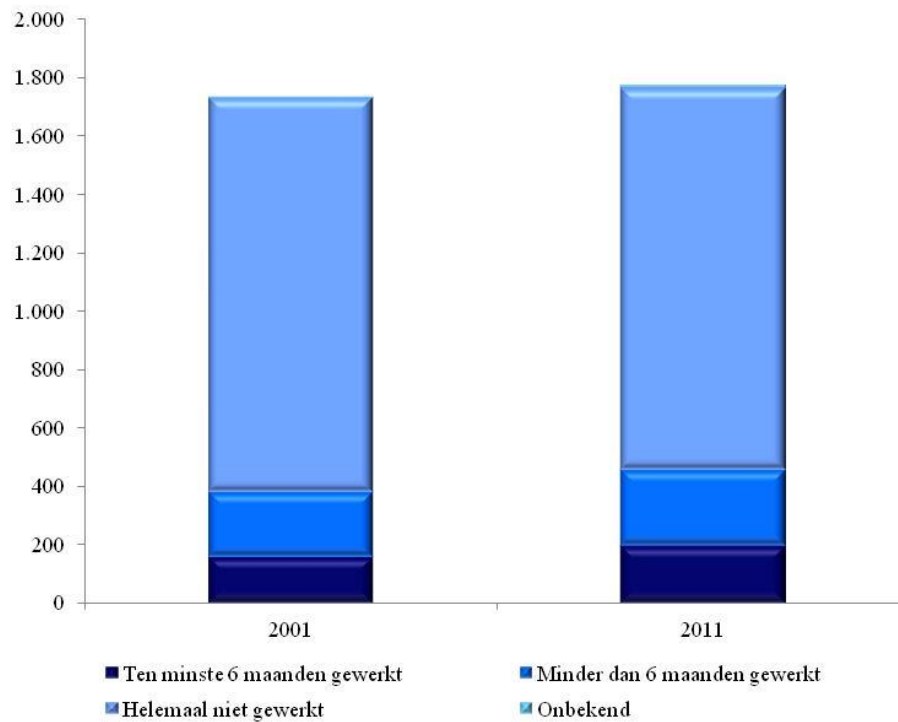
Bijlage 5: Het aantal werkzoekende jongeren op Curaçao onderverdeeld naar geslacht in 2001 en in 2011

Bron: CBS Census 2001 en 2011

Toelichting: Uit **Bijlage 5** kan geconcludeerd worden dat de werkzoekende jongeren op Curaçao grotendeels vrouwen zijn.

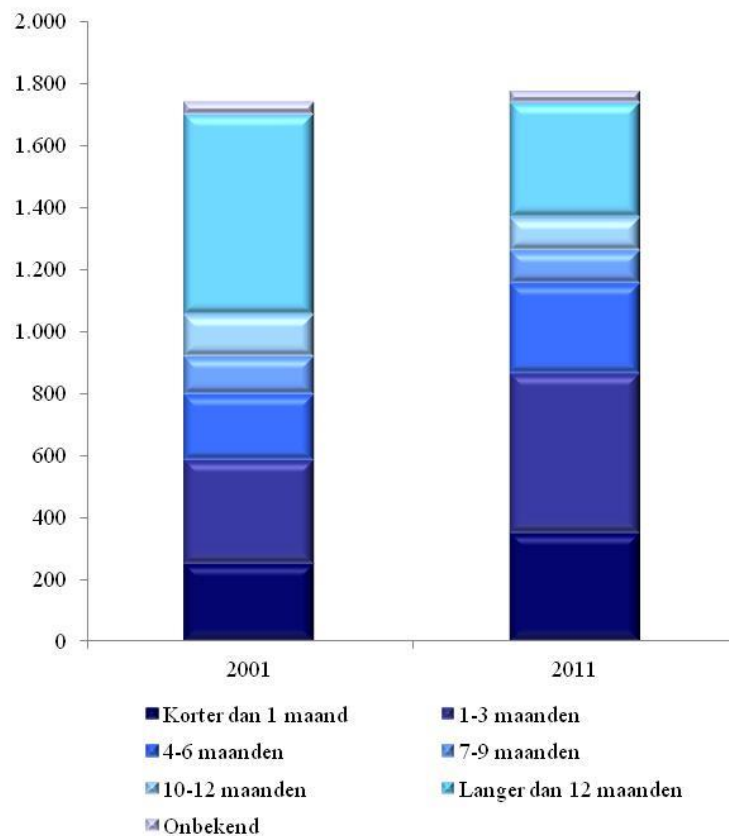
Bijlage 6: Het aantal werkzoekende jongeren op Curaçao onderverdeeld naar de periode dat er gewerkt was in de afgelopen 12 maanden in 2001 en in 2011

Bron: CBS Census 2001 en 2011

Toelichting: Uit **Bijlage 6** kan geconcludeerd worden dat de werkzoekende jongeren op Curaçao grotendeels helemaal niet hebben gewerkt in de afgelopen 12 maanden.

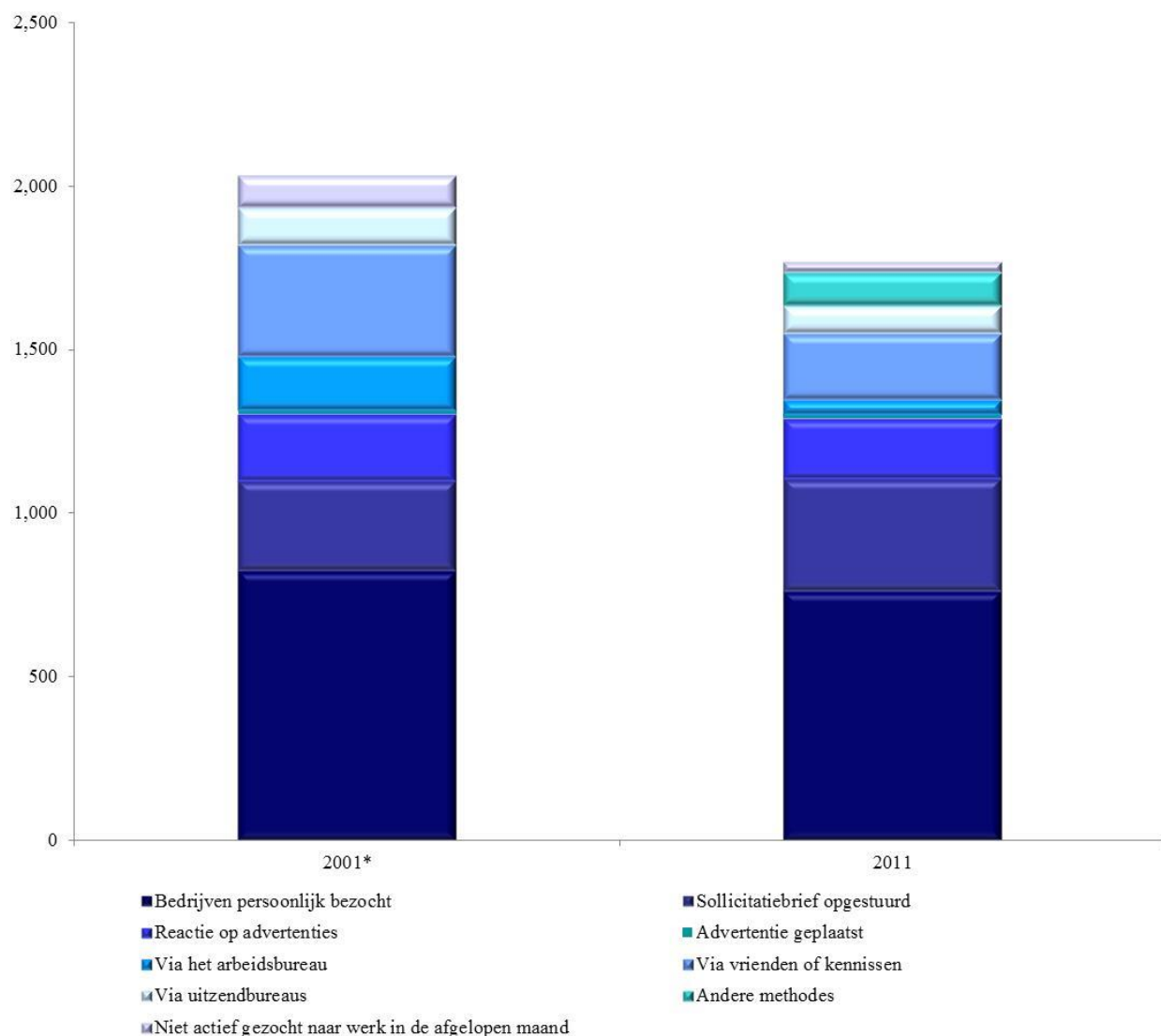
Bijlage 7: Het aantal werkzoekende jongeren op Curaçao onderverdeeld naar de werkloosheidsduur in 2001 en in 2011

Bron: CBS Census 2001 en 2011

Toelichting: Uit **Bijlage 7** kan geconcludeerd worden dat er een verschuiving heeft plaatsgevonden gedurende de periode 2001-2011. In 2001 hadden de werkzoekende jongeren voornamelijk een werkloosheidsduur van langer dan 12 maanden (37%). Met andere woorden, de meeste werkzoekende jongeren waren langdurig werkloos. Echter, in 2011 is dit aandeel iets afgenomen (21%) en blijken de werkzoekende jongeren grotendeels een werkloosheidsduur van 1 tot en met 3 maanden te hebben (29%). De werkloosheidsduur van jongeren is dus van een langdurig karakter in 2001 verandert naar een kortere duur in 2011.

Bijlage 8: Het aantal werkzoekende jongeren op Curaçao onderverdeeld naar de methode van het zoeken naar werk in 2001 en in 2011

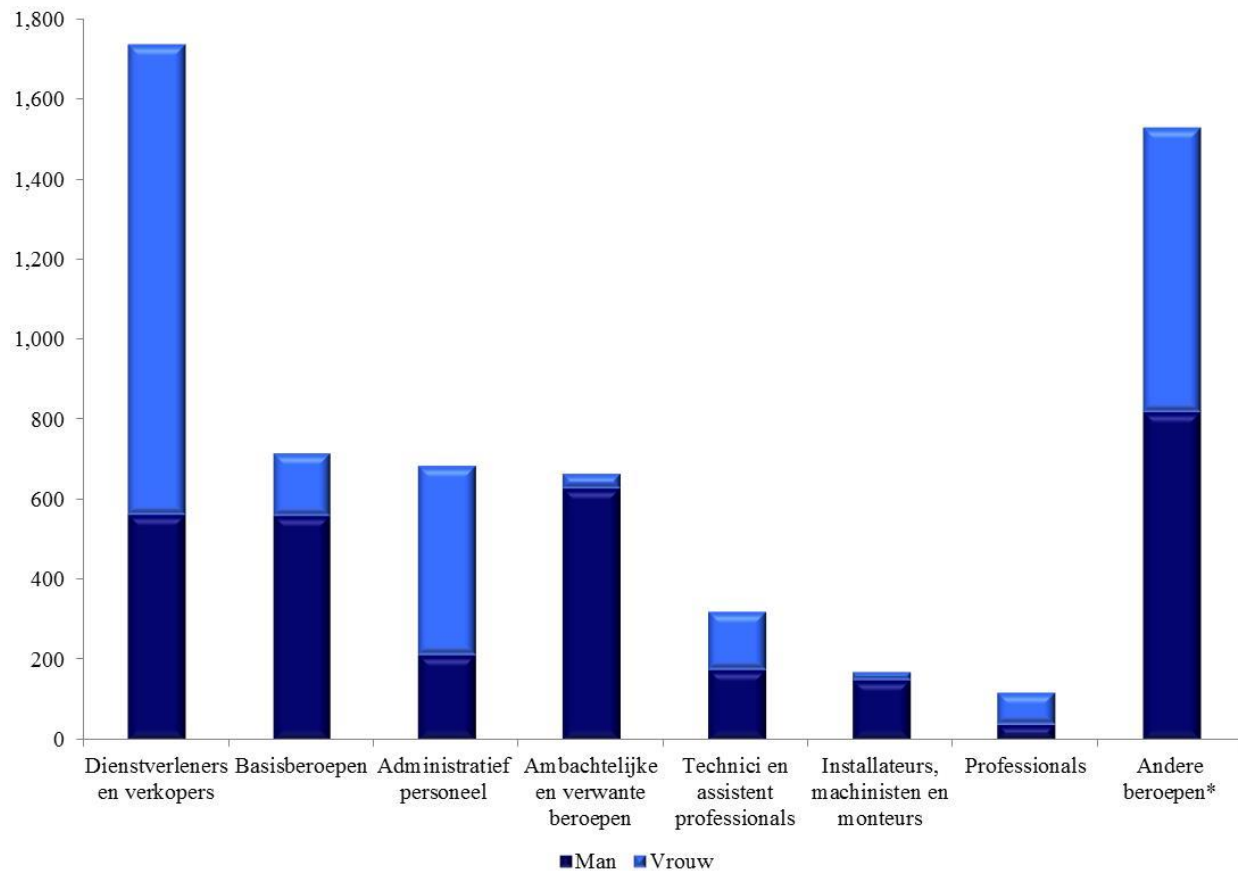
Bron: CBS Census 2001 en 2011

*CBS Census 2001 had geen onderverdeling van het totaal aantal werkzoekenden per leeftijdscategorie per methode van het zoeken naar werk, zoals het geval was in CBS Census 2011. In 2001 is het aantal werkzoekende jongeren per methode van het zoeken naar werk dus een schatting, gebaseerd op het aandeel van het aantal werkzoekende jongeren in het totaal aantal werkzoekenden per methode in 2011. Stel bijvoorbeeld dat het aandeel van het aantal

werkzoekende jongeren voor de methode “Bedrijven persoonlijk bezocht” in het totaal aantal werkzoekenden 20% was in 2011, dan is dit aandeel gebruikt voor het aantal werkzoekende jongeren voor de methode “Bedrijven persoonlijk bezocht” in 2001.

Toelichting: Uit **Bijlage 8** kan geconcludeerd worden dat het merendeel van de werkzoekende jongeren zelf op zoek gaat naar werk door bedrijven persoonlijk te bezoeken. Dit is het geval voor zowel 2001 (37%) en 2011 (43%).

Bijlage 9: Het aantal werkende jongeren onderverdeeld naar geslacht en type beroep op Curaçao in 2011

Bron: CBS Census 2011

**Tot de andere beroepen wordt gerekend: strijdkrachten en stagiaires, managers en wetgevers, werknemers in de landbouw, bosbouw en visserij.*

Toelichting: Uit **Bijlage 9** kan geconcludeerd worden dat de meeste jongeren dienstverlenende beroepen uitoefenen. Jonge mannen werken grotendeels in ambachtelijke en verwante beroepen, gevolgd door dienstverlenende en basisberoepen. Aan de andere kant werken jonge vrouwen voornamelijk in dienstverlenende beroepen, gevolgd door administratieve beroepen.

Bijlage 10: Artikel 8 lid 1 en 2 van de Landsverordening Arbeidsregeling (2000)

LANDSVERORDENING van de 27ste juli 2000 houdende vaststelling van nieuwe regels inzake arbeidsduur, arbeidstijden en overwerk (Arbeidsregeling 2000)

Wetstechnische informatie

Gegevens van de regeling

Overheidsorganisatie	Nederlandse Antillen
Officiële naam regeling	LANDSVERORDENING van de 27ste juli 2000 houdende vaststelling van nieuwe regels inzake arbeidsduur, arbeidstijden en overwerk (Arbeidsregeling 2000)
Citeertitel	Arbeidsregeling 2000
Vastgesteld door	Gouverneur van de Nederlandse Antillen
Onderwerp	maatschappelijke zorg en welzijn
Eigen onderwerp	

Opmerkingen met betrekking tot de regeling

Deze landsverordening vervangt de Arbeidsregeling 1952 (P.B. 1952, no. 93).

Bij de inwerkingtreding van deze landsverordening vervallen de op de Arbeidsregeling 1952 (P.B. 1952, no. 93) berustende regelingen, met dien verstande dat het Arbeidsbesluit jeugdige personen (P.B. 1989, no. 47) met ingang van evengenoemd tijdstip geacht wordt te strekken ter uitvoering van artikel 21, tweede lid. Het gaat hierbij om de volgende regelingen: Lb. h.a.m. van 27 december 1989 (P.B. 1989, no. 92), Lb. h.a.m. van de 20ste september 1954 (P.B. 1954, no. 92), Het tijdstip van inwerkingtreding van de wijzigingsregeling van 4-12-2001 (P.B. 2001, no. 129) is vastgesteld bij landsbesluit van 23-5-2002 (P.B. 2002, no. 82).

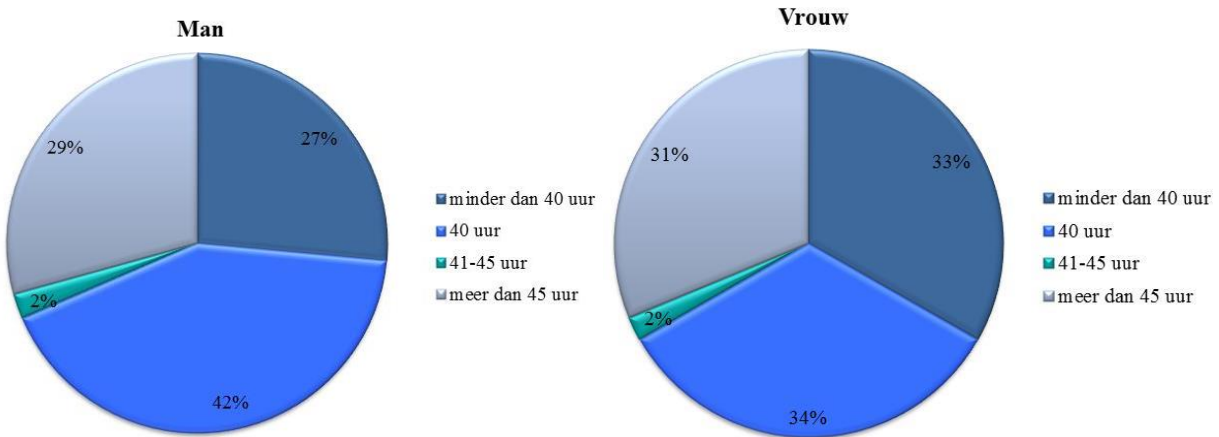
De artikelen 31 en 32 zijn op grond van artikel 43, derde lid, op 1-12-vervallen bij de inwerkingtreding van de Landsverordening administratieve rechtspraak.

Hoofdstuk 2 Algemene bepalingen ten aanzien van de arbeidsduur, werktijden en rusttijden

Artikel 8 Arbeidsduur

1. De arbeidsduur bedraagt ten hoogste 40 uur per week, berekend over een periode van vier weken, met dien verstande dat de arbeidsduur per dag niet meer dan tien uur bedraagt.
2. De arbeidsduur voor de werknemer, die schemawerk verricht, bedraagt ten hoogste 45 uur per week, berekend over een periode van vier weken, met dien verstande dat de arbeidsduur per dag niet meer dan tien uur bedraagt.
3. Het is verboden een werknemer arbeid te laten verrichten, waardoor de arbeidsduur genoemd in het eerste en tweede lid, wordt overschreden, anders dan bij wijze van overwerk.
4. Bij collectieve arbeidsovereenkomst kan van het eerste en tweede lid worden afgeweken.

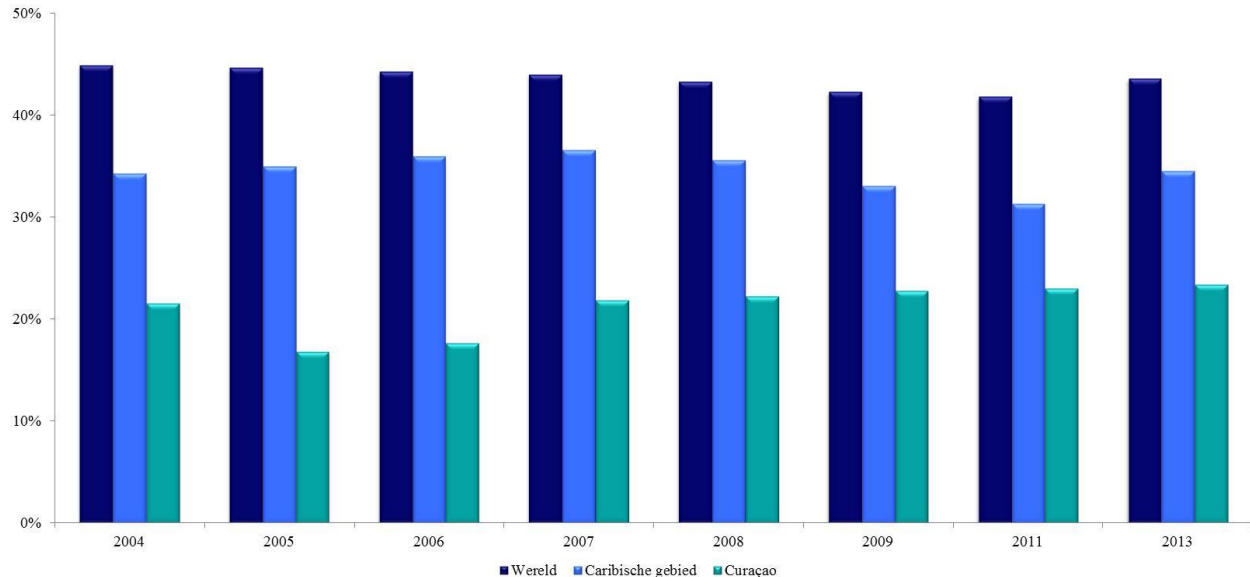
Bijlage 11: Het aantal werkende jonge mannen en vrouwen onderverdeeld naar arbeidsduur op Curaçao in 2011

Bron: CBS Census 2011

Toelichting: Uit **Bijlage 11** kan geconcludeerd worden dat de arbeidsduur van werkende jongeren verschilt per geslacht. Jonge mannen werken voor het grootste deel meer onder normale werktijden (42% heeft een werkweek van 40 uur), dan jonge vrouwen (34%). Daarentegen werkt een groter deel van de jonge vrouwen minder dan 40 uur per week (33%) vergeleken met jonge mannen (27%).

Bijlage 12: Ontwikkeling van het totaal aantal werkende jongeren als percentage van de totale bevolking in de leeftijdsgroep 15-24 jaar van Curaçao, het Caribische gebied en de wereld voor de periode 2004-2009, 2011 en 2013

Bron: CBS Arbeidskrachtenonderzoek 2004-2009, 2011 en 2013 voor wat betreft Curaçao en de World Bank voor wat betreft het Caribische gebied en de wereld

Toelichting: Uit **Bijlage 12** kan geconcludeerd worden dat het totaal aantal werkende jongeren als percentage van de totale bevolking in de leeftijdsgroep 15-24 jaar van Curaçao relatief laag ligt in vergelijking tot het Caribische gebied en de wereld. De Curaçaose economie heeft dus relatief minder banen voor jongeren.

Bijlage 13: Classificatie van de status van werkgelegenheid op Curaçao in zelfstandige banen (kwetsbare werkgelegenheid) en loondienst (fatsoenlijke werkgelegenheid)

Status van werkgelegenheid	Classificatie
Werkgever	Zelfstandige baan
Zelfstandige	Zelfstandige baan
Werknemer in vaste dienst	Loondienst
Werknemer in flexibele dienst	Zelfstandige baan
Uitzendkracht	Zelfstandige baan
Meewerkend gezinslid	Zelfstandige baan
Werknemer op contractbasis minder dan 6 maanden	Zelfstandige baan
Werknemer op contractbasis 6 maanden of langer	Loondienst
Stagiaire	Zelfstandige baan

Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek en classificatie door de auteur

Bijlage 14: Vacatures naar opleidingsniveau

Tabel 3. Vacatures naar opleidingsniveaus				
Opleidingsniveau	2006		1998	
	Absoluut	%	Absoluut	%
T/m LO	124	13	115	13
MAVO/LBO/VSBO	369	39	314	35
HAVO/MBO/SBO	267	28	244	27
HBOplus	189	20	216	25
Totaal	949	100	889	100

Bron: CBS Vacatureonderzoek (2006)